

СПАДЧЫНА. КАДРЫ. МОЛАДЗЬ

Задачы на Год міру і стварэння

На тыдні прайшла знакавая для ўсёй сферы падзея – пасяджэнне калегіі Міністэрства культуры, якая падвяла вынікі работы ў 2022 годзе і акрэсліла мэты на найбліжэйшую перспектыву. Падчас калегіі разглядаліся пытанні выканання Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі”, экспертнага патэнцыялу ўстаноў адукацыі ў сферы культуры, працы тэатраў, кінематаграфіі і кінапракату, рэстаўрацыі аб’ектаў гісторыка-культурнай спадчыны і іншыя. Таксама на мерапрыемстве былі ўручаны ўзнагароды Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Урада і Міністэрства культуры найлепшым работнікам галіны.

Зберагаць. Развіваць. Далучаць.

З даклада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча на пасяджэнні выніковай калегіі міністэрства

ПРАВОВАЕ РЭГУЛЯВАННЕ

У мэтах апэратыўнага вырашэння шэрага праблемных пытанняў, якія існуюць у галіне, у 2022 годзе абноўлены Кодекс Рэспублікі Беларусь аб культуры.

Новы закон увайшоў у сілу 1 студзеня 2023 года. Чакаецца, што абноўленая рэдакцыя Кодекса аб культуры дазволіць палепшыць умовы культурнай дзейнасці ў рэспубліцы, у тым ліку шляхам пашырэння ўдзелу і адказнасці мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, бо шэраг паўнамоцтваў пераладзены ад Мінікультуры аб'яўжанамкам.

Такім чынам, да пачатку 2023 года мы пайшлі з абноўленай прававой базай.

САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЕ РАЗВІЦЦЕ СФЕРЫ КУЛЬТУРЫ

Дзяржаўная палітыка падтрымкі нацыянальнай культуры захавала сваю сацыяльнае накіраванасць, сацыяльны стандарт расходаў на культуру ў параўнанні з аднаго чалавека склаў 2,1 базавы велічыні пры нармавах 1,5.

Адной з ключавых задач з'яўляецца павышэнне заробатнай платы работнікам сферы культуры. Таму ў адпаведнасці з Праграмай дзейнасці Урада Рэспублікі Беларусь на першыя два 2025 года ажыццяўляецца пэўнае павышэнне заробатнай платы шляхам рэалізацыі наступных задач:

развіццё пазабюджэтай дзейнасці ўстаноў і экспарту паслуг і, як вынік, павелічэнне накіравання на стымуляючыя выплаты даходаў ад ладзенай дзейнасці;

правядзенне мерапрыемстваў па атпымізаванні штатнай колькасці; устанавленне галіновай надбавкі і яе павышэнне.

У 2022 годзе шэраг задач паспяхова рэалізаваны.

Прадугледжаныя раўнянне выніковай калегіі рост аб'ёму пазабюджэтай даходаў не менш чым на 7,5 % у параўнанні з 2021 годам вынікі. Даходы ад пазабюджэтай дзейнасці ўстаноў культуры ў 2022 годзе склаў 175,5 млн рублёў — 120,6 % ад узроўню 2021 года.

Больш высокі рост даходаў у Брэсцкай, Вішэйскай і Магілёўскай абласцях. З 3 арганізацый рэспубліканскага падпарадкавання найбольш эфектыўна спрацавалі Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі,

ансамбль “Песняры”, Дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, музей-запаведнік “Нясвіж”. У ліку тых, хто адстае, — харэаграфічная гімназія-каледж (53,9 %), кінапракатыя і кінавідовішчыя арганізацыі мясцовага падпарадкавання, якія ў цэлым дапусцілі зніжэнне аб'ёму ўласных даходаў да 76 %. Разам з тым, знаходзячыся ў роўных умовах, звязаных з абмежаваннем кантэнту, кінапракатыя і кінавідовішчыя арганізацыі Гродзенскай вобласці дасягнулі 95,2 %, Мінскай вобласці — 86,7 %, а Г. Мінска — 68,8 %;

выканана даручэнне аб павелічэнні ў 2022 годзе аб'ёму экспарту паслуг не менш чым на 2 %, сума прызначаных сродкаў — 7,5 млн долараў ШТА з тэмпам росту — 102,4 %. Істочна выраб аб'ём экспартных паслуг у Вялікім тэатры оперы і балета, на кінастудыі “Беларусьфільм”, у Дзяржаўным ансамблі “Песняры” і Замкавым комплексе “Мір”;

выканана рашэнне калегіі аб павелічэнні накіравання на аплату працы даходаў ад пазабюджэтай дзейнасці арганізацый. У 2022 годзе стымуляючыя выплаты склаў 30 млн рублёў за кошт ўласных даходаў, што на 8,5 млн рублёў больш, чым у 2021 годзе;

праведзена аптымізацыя структуры і колькасця складу работнікаў арганізацый, што дазволіла далаткова на заробатную плату накіраваць 5 млн рублёў;

устаноўлена надбавка за працу ў галіне ў памеры 16 %, якай з кастрычніка 2022 года павялічана да 23 %;

сярэднямесячная заробатная плата работнікаў культуры вырасла на 22 % і па выніках года склаў 968 рублёў. У бюджэтных арганізацыях — 886 рублёў.

Аднак узровень заробатнай платы работнікаў культуры застаецца нізкім — 59,3 % ад сярэдняй заробатнай платы па краіне, і рашэнне задачы павышэння заробатнай платы ў сферы культуры будзе прынятае, у тым ліку за кошт павелічэння не менш чым на 9 % аб'ёму пазабюджэтай даходаў, якія накіроўваюцца на стымуляючыя выплаты работнікам арганізацый культуры;

таксама чакаецца павелічэнне тэмпаў росту пазабюджэтай даходаў не менш чым на 7,9 % і павелічэнне аб'ёму экспарту паслуг не менш чым на 2 %.

— Аналіз паказвае, што за мінулы год сферай культуры праведзена маштабная праца па захаванні і прымяжэнні гісторыка-культурнай спадчыны і нацыянальных традыцый, стварэнні новых запавячаных грамадствам мастацкіх аб'ектаў. Мы павінны ведаць такіх людзей у твар, ствараць ім

“Заклікае да эфектыўнага пошуку”

З выступлення намесніка Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Ігара Петрышэнкі

— Культура з'яўляецца асноўным сродкам захавання ідэнтычнасці народа, умацавання нацыянальнай самасвядомасці і патрыятызму. Фарміраванне аб'ектыўнага стаўлення грамадства да гістарычнага мінулага, захаванне і умацаванне адзіства беларускага народа — усе накіраваны, звязаны з правядзеннем Гола гістарычнай памяці, актыўна зацікаўленыя сферы культуры цалкам.

Урадам прынятыя ўсе меры па забяспячэнні стабільнай працы галіны. У рэспубліканскім бюджэце прадугледжана звыш 182 млн рублёў на развіццё культуры, што на 0,21 % больш, чым у 2022 годзе. Разам з тым застаецца актуальным пытанне ўзроўню заробатнай платы ў сферы. Тэндэнцыя росту ёсць. Сярэднямесячная зарплата павялісіла на 40 % у параўнанні з 2020 годам. Летас рост, акрамя як павелічэннем базавай стаўкі і аднаразовай выплаты на аздараўленне, быў забяспечаны праз увядзенне надбавкі за працу ў галіне дзякуючы прадугледжаным у кансалідаваным бюджэце сродкам, а таксама сродкам ад антыматэрыяльнай і пазабюджэтай дзейнасці. Менавіта на апошнюю крыніцу хаць звярнуць увагу. Нягледзячы на павелічэнне такіх даходаў, паказчыкі яшчэ не дасягнулі дапаўняльнага ўзроўню. Арганізацыям сферы неабходна даволіць больш напружаныя задачы па самастойным заробку.

Складанай задачай для тэатраў з'яўляецца пераход на новы механізм фінансавання. З улікам усіх крыніц даходаў і напрамкаў расходаў належыць вызначыць магчымы рызыка і скарачэнняў дзейнасці тэатраў. Звяртаю ўвагу, што праца па пазабюджэтай прапаўня павінна весіцца скрупулёзна і ўдзяльна.

Шмат увагі летас было нададзена ўдасканаленню нарматыўнага рэгулявання сферы. Прыняты адпаведны закон, які ўдаскладвае Кодекс аб культуры. Прыняты дадатковыя меры рэгулявання ў сферы арганізацый і правядзення культурна-відовішчыя мерапрыемстваў. Наша задача разам з мясцовымі органамі ўлады — забяспечыць кантроль і каардынацыю выканання гэтых дакументаў.

Зроблены шэраг заканадаўчых і практычных крокаў, звязаных з захаваннем гістарычнай спадчыны. Забяспечаны меры, накіраваныя на спрашчэнне ўяўлення гісторыка-культурнай спадчы-

Цвёрдая дзяржаўная пазіцыя

З выступлення кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Ігара Сергяненкі

без увагі вядомыя дзеячы культуры і новыя таленты, якія прастаялі нашы краіну на розных п'яціоўках за мяжой і неспадзявана ў рэспубліцы.

Першае пытанне — арганізацыйна-кіраўніцкая дзейнасць. Сёння Міністэрству культуры не заўважана правільна расставіць прыярытэты, знаходзіць аптымальны шлях рашэння задач ад Кіраўніцка дзяржавы, прагназаванне развіццё галіны, заплыты грамадства, каб нацыянальная культура працавала на ўмацаванне Беларускай дзяржаўнасці, згуртаванне беларускага народа. Неабходна развіць кантрольныя і металычныя функцыі апарату міністэрства, асабліва на цэнтральных рэспубліканскіх аб'ектах і ў творчых калектывах. На наш погляд, варты сфарміраваць сістэму ўнутранага стратэгічнага планавання і аўдыту.

Відавочна, што пытанне падрыхтоўкі кваліфікаваных кадраў для галіны стаць востра. Выклікае занепакоенасць недахоп маладых спецыялістаў, рожысбраў, мастакоў, тэхнічных работнікаў. Падрыхтоўка выдзецца слаба аб, шчыра кажучы, увогуле не выдзецца. Трэба даваць дарогу маладым.

Летас фондам Прэзідэнта захаваны 424 прадастаўнікі таленавітай моладзі. Ші ведаем мы, дзе гэтыя таленты, як зацвержаныя патэнцыялы, якія меры прымаюцца для замацавання ў краіне? Гэта наш рэзэрв. Мы павінны ведаць такіх людзей у твар, ствараць ім

умовы і прасоўваць далей, калі маладыя таго заслугоўваюць.

Не варты забываць пра ізаляцыйную працу. Калектывам неабходна апэратыўна даволіць пазіцыю дзяржавы і прынятыя рашэнні здымаць сацыяльныя праблемы ападу на месцах. Ва ўстановах культуры інаш ізаляцыі, акрамя дзяржаўнай, быць не можа. Па сутнасці, усе работнікі культуры — каля 60 тыс. чалавек — гэта быццам ізаляцыйнага фронту. Сёння на кіруючых пасадах і ў рэзерве павінны быць прафесіяналы і патрыёты з цвёрдай дзяржаўнай пазіцыяй.

На фоне скарачэння і рэструктурызацыі ўстаноў культуры належыць прымаць меры па захаванні дасціпнасці паслуг насельніцтва. У мінулым годзе скарачалася колькасць клубы і бібліятэкі ў сельскай мясцовасці. Але гэта аб'ектыўны працэс. Да яго трэба падыходзіць разумна.

У нашым грамадстве сфарміраваўся заплыт на нівеліраванне ўплыву замежнай масавай культуры. Праз яе навязвасца масавая свядомасць. Гэта пытанне нашай нацыянальнай бліскі. Упоўнены, што дзякуючы вашаму прафесіяналізму, працалістоў, аднаснасці прафесіі ўсе недахопы ў працы будуць вырабаны, яшчэ больш умацуецца наша беларуская культура і яе значнасць у грамадстве.

Кіраўнік дзяржавы ў Пасланні беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу ў 2022 годзе так акрэсліў каштоўнасці арыенціры грамадства: “Каштоўнасці — гэта код нашы. Тое, без чаго не будзе нас, беларусаў. Жыццяздольнасць нашай найўрост залежыць ад глыбіні і багаты дасціпнасці спадчыны, якую мы прымяжам і перададзім наступным пакаленням.”

Найбольшую патрэбу ў спецыялістах маюць клубныя і тэатральна-відовішчыя арганізацыі (45 % і 19 % адпаведна), найменшую — устаноў адукацыі.

Кадровая патрэба ў 4 % ад агульнай штатнай колькасці з'яўляецца бягучай. Але наўнясць 53 % працільных вакансій, у тым ліку вакансій кіраўнікоў, спецыялістаў пра патрэбу ў новых даходах да працы з кадрамі на ўсіх узроўнях кіравання.

Застаецца актуальным пытанне забяспячэння арганізацый малымі спецыялістамі і ладзейшага замацавання гэтых спецыялістаў на месцах. За апошнія тры гады ў арганізацыі сферы прыбыло звыш 3 тыс. выпускнікоў устаноў адукацыі, але прыятыяе працаваць крыху больш за палову. І толькі ў Мінску і Гомельскай вобласці замацавалася 60 %.

Наўнясць вакансій кіраўнікоў у 28 арганізацыях камунальнай формы ўласнасці вымагае змен у падыходах да працы з кадравым рэзервам. У сферы павінны прыходзіць высокакваліфікаваныя, кваліфікаваныя спецыялісты-кіраўнікі.

Асноўнымі задачамі ў 2023 годзе ў пытаннях кадровай палітыкі стануць: забяспячэнне кадровай бліскі з мэтай умацавання прафесійнага патэнцыялу сферы культуры;

фарміраванне якаснага рэзерву кіраўнічых кадраў і яго эфектыўнае выкарыстанне;

камплетацыя арганізацый культуры кваліфікаванымі спецыялістамі, у тым ліку праз мэтавую падрыхтоўку; замацаванне маладых спецыялістаў на месцах пасля абавязковай адпрацоўкі.

Адказнасць супрацоўніцка ўстаноў і арганізацый сферы культуры ў адносінах да рабочага працоўнага фарміруецца ў тым ліку і дзякуючы заканадаўчым ініцыятывам, накіраваным на далейшае, якасна новае развіццё галіны.

КАДРАВЫЯ ПАЛІТЫКА

Сфера культуры — гэта 5680 арганізацый са штатнай колькасцю звыш 63 тыс. аднак. Укамплетацыя спецыялістамі спецыялістамі складае 96 %.

Адна з галоўных задач міністэрства — не толькі захоўваць, але і развіваць кадравы патэнцыял сферы, умацоўваць яе кіраўніцкі склад. У справядлівым перыядзе мы надавалі пільную ўвагу рабоце з кіруючымі кадрамі. Сучасная сістэма кіравання павінна арыентавацца на папярэджанне і апэратыўнае вырашэнне праблем, якія ўзнікаюць. Стаўка была зроблена ў тым ліку на амаладжэнне кадровага складу арганізацый культуры і фарміраванне дзейснага рэзерву кадраў. У 2022 годзе ў 1045 арганізацыях з правам юрыдычнай асобы мы прызначылі 119 новых кіраўнікоў (11,4 %). Іх сярэдні ўзрост не пераўзыхаў 39 гадоў.

Павысілася эфектыўнасць выкарыстання рэзерву кіруючых кадраў, 61 % прызначаных кіраўнікоў знаходзіцца ў рэзерве.

А шпэр аб праблемах. Забісанасць спецыялістамі сферы не вырасла, а стаць на аднаці 95 %. (Самы высокі паказчык — 97 % у Вішэйскай вобласці, самы нізкі ў Гродзенскай — 93 %.)

Актыўнасць музейных устаноў звязана з правядзеннем Гола гістарычнай памяці. Праца па распаўсюджанні дакладных звестак пра гістарычнае мінулае нашай краіны не павінна зніжаць абароты. Патрыятычнае выхаванне, фарміраванне годнасці за сваю краіну — найважнейшыя задачы, актуальнасць якіх велічы высокая. Палітыкавае ўсе формы супрацоўніцтва з Міністэрствам адукацыі ў частцы правядзення ўстаноў і экскурсій для навуачнага. Павінна весіцца дзейнасць на абнаўленні форм працы. За наведвальнасці і іх увагу трэба змагацца. І ўпоўнены, што патэнцыял нашых музеяў, з пункту гледжання як фонду, так і кадравых рэсурсаў, не вычарпаны.

Адзін з найважнейшых напрамкаў — патрыятычнае выхаванне і іх увагу трэба змагацца. І ўпоўнены, што патэнцыял нашых музеяў, з пункту гледжання як фонду, так і кадравых рэсурсаў, не вычарпаны.

Адзін з найважнейшых напрамкаў — патрыятычнае выхаванне і іх увагу трэба змагацца. І ўпоўнены, што патэнцыял нашых музеяў, з пункту гледжання як фонду, так і кадравых рэсурсаў, не вычарпаны.

Зберагаць. Развіваць. Далучаць

З даклада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча на пасяджэнні выніковай калегіі міністэрства

(Працяг. Пачатак на стар. 2)

У ліку дзіраў — Беларускае дзяржаўнае філармоні

ПРАФЕСІЙНАЕ МАСТАЦТВА

У сферы прафесійнага мастацтва нашы намаганні былі засяроджаны на вырашэнні задач упарадкавання ў пытаннях правядзення культурна-вядоўшчых мерапрыемстваў, росту эканамічных паказчыкаў работы тэатральных і вядоўшчых арганізацый, фарміравання рэпертуарнай палітыкі, заснаванай на ідэях патрыятызму і традыцыйных каштоўнасцях беларускага народа.

У мэтах узмацнення ролі дзяржавы ў рэгуляванні канцэртнай дзейнасці з 1 жніўня 2022 г. вядзецца рэестр арганізатараў культурна-вядоўшчых мерапрыемстваў.

У мэтах абароны гледачоў ад нядобрасумленых арганізатараў мерапрыемстваў з 2023 года праца па правядзенні гастролі замежных выканаўцаў сканцэнтравана ў руках філармоніі і іншых буйных дзяржаўных канцэртных арганізацый.

Ва ўрад унесены прапановы аб стварэнні рэестра выканаўцаў, іншых творчых работнікаў, якія адказваюць за распрацоўку і рэалізацыю сцэнарыяў.

Гаворачы пра навізненне парадку ў пытаннях арганізацыі канцэртаў і гастролі, не магу не спыніцца на “гарачай тэме” хейтарскіх атак, якіх у апошні час падвяргаецца Міністэрства культуры з боку “псеўдапатрыятаў” нібыта за допуск да ўдзелу ў канцэртнай дзейнасці “БЧБ-элементы”.

Мая пазіцыя ў гэтым пытанні нязменная: зраднакам не месца на сцэне, будзе тое дзяржспецмеравыства ці канцэрт у аграпарку. Але пры гэтым да кожнага артыста ці творчага калектыву, які заявіў аб адмове ад вярочага погляду і жаданні працаваць на карысць Беларусі, прымяняецца індыўідуальны падыход. І калі чалавек шчыра раскайваецца ў сваіх словах, допісках, лайках, гатовы працаваць на дзяржаву і публічна абвясціць сваю грамадзянскую пазіцыю, яму даецца другі шанец. Калі словы пакаяння аказваюцца хлусняй, з такімі людзьмі мы расцеамся адразу і назаўсёды.

У цэлым навізненне парадку ў творчым асяроддзі, калі ўсе зразумелі: каб жыць лепш, трэба не п'януцца, а працаваць, стала адным з рчагоў павышэння эфектыўнасці дзейнасці тэатральных і вядоўшчых арганізацый.

Тэатры ў 2022 годзе забяспечылі рост вытворчых паказчыкаў і перавыканалі планавыя заданні. У асноўнай частцы тэатраў краіны ў 2022 годзе (24,1 млн рублёў) перавысілі паказчыкі дакладнага 2019 года — 23,6 млн рублёў.

У ліку дзіраў мінулага года можна назваць Маладзёжны тэатр эстрады, Вялікі тэатр Беларусі, Тэатр-студыю кінаакцыяў, Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі, Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы, Магілёўскі абласны драматычны тэатр.

Галоўнай задачай 2023 года стане пераход на парытэзнае фінансаванне тэатраў.

Усе канцэртныя арганізацыі і цырк рэспуб-

ліканскага падпарадкавання забяспечылі перавыканалі планавыя паказчыкаў. У ліку дзіраў можна назваць Беларускі дзяржаўны ансамбль “Песняры”, Беларускае дзяржаўнае філармонію, Нацыянальны акадэмічны народны хор імя Цітовіча і Дзяржаўны акадэмічны ансамбль танца Беларусі.

У 2023 годзе будзе перагледжана праца Міністэрства культуры ў галіне выяўленчага мастацтва. Па прапановах мастакоў мы аднаўляем практыку дзяржаўнага на тэрыторыі ў адносінах да сучаснае жыццё краіны, якія ўпрыгожваюць калекцыйны музей і інтэр’еры грамадскіх будынкаў. Пры арганізацыі закупаў прыярытэт будзе аддадзены творам моладзевай і патрыятычнай тэматыкі.

Галоўныя задачы, якія ставяць перад прафесійным мастацтвам у 2023 годзе, — гэта перш за ўсё:

• пераход тэатраў на парытэзнае фінансаванне;

• абнаўленне рэпертураў тэатраў і канцэртных арганізацый за кошт новых спектакляў і канцэртных праграм;

• ахоп усіх рэгіёнаў краіны гастролі рэспубліканскіх і абласных творчых калектываў з найлепшымі спектаклямі і канцэртнымі праграмамі;

• узнаўленне практыкі дзяржаўнага сацыяльна-творчага заказу на стварэнне твораў мастацтва;

• рэалізацыя культурных праектаў, накіраваных на выяўленне і развіццё здольнасцей таленавітай моладзі.

Новы выпуск магістрантаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў

АДУКАЦЫЯ

У краіне сфарміравана трохступенчатая сістэма падрыхтоўкі кадраў для сферы культуры, якая ўключае дзіцячыя школы мастацтваў, установы сярэдняй спецыяльнай адукацыі, вышэйшую школу — а гэта 420 устаноў з кантынгентам навучэнцаў звыш 125 тыс. чалавек.

З мэтай прыцягнення абітурыентаў ва ўстаноў адукацыі за апошнія два гады было адкрыта чатыры новыя спецыяльнасці на ўзроўні сярэдняй спецыяльнай адукацыі па дэкаратыўна-прыкладным мастацтве, мастацтве эстрады, дзве — на ўзроўні вышэйшай адукацыі.

Штагодова выпуск моладзых спецыялістаў складае да 1,5 тыс. чалавек. Але птыяне забяспечэння сферы культуры кадрамі застаецца актуальным, толькі 50 % выпускнікоў замоўцаўца на першым працоўным месцы. На сённяшні дзень маецца практычна 2,5 тыс. вакансій.

Выйцем з дадзенай сітуацыі павінна стаць змова падрыхтоўкі спецыялістаў на ўсіх узроўнях адукацыі. Тут неадпаводваюць як рэгіёны, так і Міністэрства культуры.

Не менш актуальным застаецца пытанне прыцягнення замежных студэнтаў у Беларусь. Ва ўстановах адукацыі сферы культуры ў бягучым годзе на 30 % менш замежных студэнтаў, чым у папярэднія гады. Шмат прычын можна называць. Аднак, нягледзячы на абставіны, неабходна пашыраць міжнароднае супрацоўніцтва, актывізаваць сувязі з пасольствамі замежных дзяржаў. Вызначальную ролю ў працоўнай айнаўчэння адукацыі павінны ўзяць на сябе аддзелы устаноў адукацыі і міжнароднага супрацоўніцтва. Запытанне будзе самае сур’ёзнае.

Апошняя серада месяца — адзіны бясплатны дзень для наведвання музеяў навучэнцамі

КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫЯ УСТАНОВЫ

У адпаведнасці з даручэннем Кіраўнай дзяржавы ў 2022 годзе была працягнута праца па аптымізацыі сеткі культурна-асветных устаноў, якія праводзілася ў рэспубліцы з улікам запатрабаванасці паслуг устаноў культуры, вывучэння меркавання насельніцтва, а таксама рашэнняльнага выкарыстання бюджэтных сродкаў.

Па выніках года выкананы ўсталяваны Кіраўніком дзяржавы нарматыў па накіраванні на камплектаванне фонду публічных бібліятэк не менш за 12 % ад сумы, прадугледжанай на іх утрыманне. У рамках выканання комплексу мерапрыемстваў Дзяржаўнай праграмы па пераходзе на нарматыўнае фінансаванне ў 2022 годзе рэалізаваны пілотны праект па нарматыўным фінансаванні бібліятэк. У сувязі з гэтым пасля неабходнай карэкціроўкі падыход па фінансаванні будзе распрацаваны на ўсю бібліятэчную сетку рэспублікі, пачынаючы з 2024 года.

Для музейных устаноў Год гістарычнай памяці з’яўляўся вызначальным напрамкам дзейнасці. Сумесна з Генеральнай пракуратурай праведзена маштабная праца па стварэнні экспазіцый у музеях, прысвечаных тэме генцыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Паміж Міністэрствам культуры і Міністэрствам адукацыі падпісана пагадненне аб устаануленні адзінага бясплатнага дня наведвання музеяў Рэспублікі Беларусь навучэнцамі, ў рамках якога за чатыры месяцы 2022 года ў музеях пабывала больш за 65 тыс. чалавек. У цэлым прырост колькасці наведванняў музеяў склаў 138 % да ўзроўню 2021 года.

У клубнай сістэме павялічыліся колькасць мерапрыемстваў (на 2,2 %) і колькасць наведванняў (на 22 %). Разам з тым сёння мы назіраем памяншэнне долі насельніцтва, уцягнутага ў клубную дзейнасць. У бібліятэках таксама памяншаецца колькасць карыстальнікаў.

Паслугі культуры ў населеных пунктах з малой колькасцю насельніцтва аказваюцца з дапамогай нестационарных (мабільных) форм працы — аўтаклубы і бібліобусамі.

Станоўчы вопыт назіраецца ў Мінскай вобласці, дзе ў 2022 годзе набыта 11 транспартных сродкаў і на 2023 год таксама запланавана набыццё каля 10 адзінак тэхнікі.

Вопыт Мінскай вобласці па набыцці транспартных сродкаў на парытэтных умовах (50 % — абласны бюджэт, 50 % — раённы) лічыцца прыкладам для прымянення ў іншых рэгіёнах. У 2023 годзе неабходна:

• працягнуць працу па вывучэнні патрэб патэнцыйных спажываўцаў паслуг устаноў культуры, перагледзець прапанаваныя формы працы ў мэтах захавання максімальнага ахопу насельніцтва;

• прадоўжыць работу па стварэнні электроннай бібліятэкі;

• распрацаваць пагадненне паміж Міністэрствам культуры і Міністэрствам адукацыі аб выкарыстанні патэнцыялу музеяў рэспублікі ў адукацыйнай дзейнасці;

• з 1 студзеня 2024 года забяспечыць пераход бібліятэк рэспублікі на планаванне расходаў бюджэту з выкарыстаннем нарматываў расходаў на аднаго спажываўца.

Палацава-парквы ансамбль у в. Жылічы Кіраўскага раёна Магілёўскай вобласці

АХОВА

ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЯ СПАДЧЫНА

У Год гістарычнай памяці ў Урадам краіны былі пастаўленыя задачы: спраціць парадкаў уключэння ў гаспадарчы абарот гісторыка-культурных каштоўнасцей, прыняць меры па аднаўленні помнікаў архітэктурны, якія не выкарыстоўваюцца.

З мэтай выканання пастаўленых задач прыняты нарматыўныя правыя акты, якія спрацілі правядзення работ на помніках архітэктурны для ўласнікаў, выключыўшы неабходнасць дадатковага звароту па ўзгадненне ў Міністэрства культуры.

Сумесна з Дзяржаўнамаёмскаму спрашчаны парадкаў падрыхтоўкі дакументаў для продажу пашкоджаных (руйнаваных) аб’ектаў спадчыны на аукцыёнах. Сёння з’явілася магчымасць продажу руйнаваных аб’ектаў спадчыны без падрыхтоўкі тэхнічнага пашпарта.

У мэтах фінансаванага стымулявання інвестараў па прапанове Міністэрства культуры ў снежні 2022 года ўнесены змены ў Падатковы кодэкс, які дазволіў замацаваць нормы вызначэння ад палатку на нерухомасць з’ямельнага палатку ўсіх уласнікаў аб’ектаў спадчыны.

За справядлічым перыяд дзяржаўнай накіравана каля 99 млн рублёў на фінансаванне работ, якія праводзіцца на аб’ектах гісторыка-культурнай спадчыны (у 2021 годзе — 79 млн рублёў).

З фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва выдзелена 2 млн 970 тыс. рублёў. Дадзенаму сістэму, лічыцца, неабходна працягнуць і ў 2023 годзе.

Галоўнымі задачамі на 2023 год у сферы аховы гісторыка-культурнай спадчыны застаюцца:

• уцягванне помнікаў архітэктурны, якія не выкарыстоўваюцца, ў гаспадарчы і турыстычны абарот;

• планаванне фінансавых сродкаў, у тым ліку прыцягненне інвестараў для аднаўлення гісторыка-культурных каштоўнасцей;

• праасоўванне гісторыка-культурнай спадчыны на міжнародным узроўні.

МАТЭРЫЯЛЬНА-ТЭХНІЧНАЕ ЗАБЕСПІЧЭННЕ

У адпаведнасці з Дзяржаўнай інвестыцыйнай праграмай на 2022 год на працяг будаўніцтва дзеяў аб’ектаў былі выдзелены сродкі рэспубліканскага бюджэту ў аб’ёме 8,75 млн рублёў. З улікам апералжальных тэмаў будаўніцтва асінвананні будлі павялічаны на 140 % — да 21 млн рублёў, асвоенага ў поўным аб’ёме, што дазволіла ў 2022 годзе ўвесці ў эксплуатацыю Косаўскі палацава-парквы ансамбль, былы калегіум уезду ў в. Юраўчы Калінкавіцкага раёна, а таксама завяршыць кансервацыйныя супрацьаварыяныя работы ў Спас-Праабражэнскай царкве ў г. Полацку.

У 2023 годзе на працяг будаўніцтва пачаў аб’ектаў (Нацыянальны мастацкі музей, Спас-Праабражэнская царква ў г. Полацку, касцёл Божага Цела ў г. Нясвіжы, Палацавы комплекс у г. Ружаны Пружанскага раёна, мастацкі ка-

ледж імя А. К. Глебава) Дзяржаўнай інвестыцыйнай праграмай выдзелены сродкі рэспубліканскага бюджэту ў аб’ёме 11,23 млн рублёў.

У галіне капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забяспечэння сферы культуры неабходна:

• у тэрмін да 30 чэрвеня 2023 года ўвесці ў эксплуатацыю помнік архітэктурны XVIII—XIX стагоддзяў — Палацава-парквы ансамбль у в. Жылічы Кіраўскага раёна Магілёўскай вобласці;

• сумесна з Міністэрствам эканомікі і Міністэрствам фінансаў прапрацаваць пытанне выдзялення дадатковых сродкаў у памеры 7,5 млн рублёў на працяг будаўнічых работ у каледжы імя А. К. Глебава.

У 2022 годзе ўведзены ў эксплуатацыю былы калегіум уезду ў в. Юраўчы Калінкавіцкага раёна Гомельскай вобласці

XXVIII Мінскі міжнародны кінафестываль “Лістапад”

КІНАМАТАГРАФІЯ

У сферы кінаматаграфіі па выніках працы ў 2022 годзе забяспечана вытворчасць 11 фільмаў, адрэстаўравана і аблічбавана 23 кінастужкі, значна павялічана доля кінаасансаў з паказам фільмаў беларускай вытворчасці — 18 % (пры плане 6 %), арганізавана 12 Дзён беларускага кіно за мяжой — у Талжыкістане, Узбекістане, Казахстане, Індыі, Расіі. Укаранёная практыка правядзення Дзён беларускага кіно ва ўсіх рэгіёнах краіны.

Чарговы XXVIII Мінскі міжнародны кінафестываль “Лістапад” сабраў рэкордную колькасць заявак (1360) і ўдзельнікаў з 89 краін. Мерапрыемствы форуму адбыліся ва ўсіх рэгіёнах Беларусі.

На кінастудыі “Беларусьфільм” у 2022 годзе створана Студыя моладзевых кіно. У 2022 годзе рэспубліканскім унітарным прадпрыемствам “Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм” з 14 дадзеныя паказчыкаў фінансавана-эканамічнай дзейнасці выканана толькі пачына.

Не ўдалося дасягнуць выканання наступных ключавых паказчыкаў па чыстым прыбытку: рэнтабельнасць продажаў — яна мінусавая; атрымана страта ад рэалізацыі прадукцыі.

З мэтай выхду на бясплатную працу прадпрыемства ў 2023 годзе неабходна: забяспечыць эфектыўную сістэму кіравання

прадпрыемствам і павышэнне ўзроўню адказнасці кіраўнікоў кінастудыі перад заснавальнікамі;

• выконваць нарматыўныя тэрміны вытворчасці фільмаў, прыцягваць кваліфікаваных спецыялістаў на кінастудыю, ажыццявіць падрыхтоўку спецыялістаў, забяспечыць максімальную загрузку вытворчых магучнасцей кінастудыі.

Делегация нашей страны на Днях культуры Республики Беларусь в Казани

МІЖНАРОДНАЕ КУЛЬТУРНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

Нягледзячы на няпростыя рэаліі, у мінулым годзе мы не толькі з вялікім поспехам прэзентавалі на міжнароднай арне дасягненні сучаснай беларускай культуры, але і пазнамілі айчыніна гледача з культурай іншых краін.

Дні культуры Беларусі прайшлі ў Маскве, Казані, Іашкар-Але. У Беларусь адбыліся Дні духоўнай культуры Расіі і Дні культуры Казахстана. Упершыню ў анлайн-фармаце прэзентавалі Дні культуры Беларусі ў Кітаі.

Перспектыўным напрамкам лічыцца актывізацыя супрацоўніцтва з Кітаем, Індыяй, краінамі Паўднёва-Усходняй Азіі.

Сучасныя выклікі адкрываюць перад культурой новыя магчымасці. Наспела патрэба ў праўдзінных ідэях і новых формах работы.

У сферы культуры працуюць сапраўдныя професіяналы і сапраўдныя патрыёты. Нам ёсць чым ганарыцца. Аднак нашы поспехі выклікаюць не толькі ганар, але і заірзасць. З’яўляюцца адкрытымі, працуючы навідавоку, мы нярэдка падвяргаемся нападкам з боку нядобрасумленых. Стварэнне “інфармацыйнай выбухаў” з нязначнай або сумнеўнай нагоды становіцца асноўнай задачай інфармацыйнай актывізацыі асобных “дзеячў ад культуры”, блогераў, журналістаў, якія прыкрываюцца патрыятычнымі лозунгамі. Падобныя “праўдарубы” не выдзў дхлос, а выліваюцца на беларускіх грамадзян зборы ялугі і плёткаў. Не дзіўна, што большасць гэтых “блогераў” хавае свае імяны за выявамі зайфаў да іншых прадстаўнікоў флары і фаўны.

Паважаная чальца калегіі і запрошаныя!

У 2023 годзе мы ставім перад галіной культуры важныя і адказныя задачы, якія будуць садзейнічаць паспяховай рэалізацыі мэт правядзення Гола міру і стварэння, росту эканамічных паказчыкаў дзейнасці арганізацый культуры і даходаў работнікаў, павышэнню аўтарытэту і прэстыжу нацыянальнай культуры ў Беларусі і за мяжой.

Завяршаючы свой даклад, хачу падзякаваць кожнаму з вас за даручаныя вам калектывы, за працу і выкасаць надзею на прадуктыўную дзейнасць у далейшым, скажаць вялікі лідзёр Прэзідэнтаў нашай краіны, Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь за падтрымку нашых праектаў, ініцыятыў і разуменне важнасці працы, якая праводзіцца па асноўных пытаннях развіцця сферы культуры.

Выкарыстоўваючы творчы падыход

З выступлення начальніка Галоўнага ўпраўлення культуры Мінскага абласнога выканаўчага камітэта Алы Шахоўска

— Дзяржаўная праграма “Культура Беларусі” на 2021–2025 гады — асноўны дакумент стратэгічнага планавання і неад’емны інструмент рэалізацыі прыярытэтаў дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры Рэспублікі Беларусь. Праграма складасца з пяці падпраграм, крытэрыямі эфектыўнасці ўстаноўлены адзін зводны мэтавы і 26 паказчыкаў, якія характарызуюць усе напрамкі работы ў сферы культуры і захавання гістарычнай спадчыны краіны.

Па выніках 2021 года Мінская вобласць падзялілася крытычы праз невыкананых двух паказчыкаў: колькасць помнікаў архітэктуры, якія раней не выкарыстоўваліся, але былі прасіраваны і зноў выкарыстоўваюцца для сучасных патрэб, і доля насельніцтва, уцягнутага ў дзейнасць клубных фарміраванняў. Таксама на 2022 год Дзяржаўнай праграмай для вобласці ўстаноўлена павышэнне шэрага паказчыкаў. Дэмаграфічныя працэсы і атрымліваюцца ўстаноў культуры (на працягу года спыніла працу 5,8 % клубных устаноў і бібліятэк Мінскага рэгіёна) запатрабавалі сістэмных падыходаў у кіраванні сферай культуры і рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы. Як вынік, кожны раён і Мінская вобласць у цэлым выканалі ўсе даведзеныя праграмы паказчыкі, а большасць з іх — з вышэйшай дынамікай.

Разнастайнасць напрамкаў культурнай дзейнасці і даступнасць паслуг у сферы культуры Мінскай вобласці забяспечыла 181 арганізацыя з правамі юрыдычнай асобы. Гэтыя арганізацыі з улікам асаблівых падраздзяленняў уключаюць 946 устаноў. Меры павышэння эфектыўнасці работы ў рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы былі прыняты ў некалькіх напрамках: прагнозу мэтанякі паказчыкаў і іх штоквартальны кантроль, праца з кадрамі, паліпашыненне матэрыяльнай базы.

Кадровая палітыка — вельмі актуальнае для сферы культуры Мінскай вобласці пытанне. Яму ўдзяляецца пільная ўвага, што даючы вынікі. У 2022 годзе пры агульным скарачэнні ўстаноў культуры і штатнай колькасці работнікаў сферы культуры сярэдняспісавая колькасць павялічылася, гэта дало магчымасць

пільнае забяспечанасць кадрамі ў Мінскай вобласці з 94 % да 95,3 %, паліпашыць узровень заробатнай платы, накіраваў на павышэнне кваліфікацыі больш за 500 чалавек. Таксама выказваем пільку Міністэрству культуры за арганізацыю кароткатэрміновых курсаў для на-чальнікаў аддзелаў ізааграфічнай работы, культуры і па справах моладзі райгарвыканкамаў разам з прадстаўнікамі іншых абласцей, што акрамя атрымання і актуалізацыі ведаў дазваляе калегам абмяняцца практычным вопытам.

Адным з індыхатараў выканання Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” з’яўляецца прасіраванне не пад сучасныя патрэбы помнікаў архітэктуры, якія не выкарыстоўваюцца. У вобласці 682 аб’екты са статусам гісторыка-культурнай каштоўнасці. На пачатку 2022 года знаходзілася ў незадавальняючым стане ці не выкарыстоўвалася 65 аб’ектаў, або 27 % ад усяй архітэктурнай спадчыны. Распрацаваны ў пачатку года план па ўключэнні такіх аб’ектаў у гаспадарчы і турыстычны абарот да 2025-га дазваляў арганізаваць эфектыўную работу ў гэтым напрамку, і чатыры аб’екты былі прасіраваныя пад сучасныя патрэбы.

Рамонтна-рэстаўрацыйныя работы ў Мінскай вобласці праводзіліся на 14 аб’ектах гісторыка-культурнай спадчыны, на дзевяці завяршаны ў 2022 годзе, адзін з якіх — “Комплексе былой сялібы (пачатак XIX стагоддзя) ў аграрараў Волма. Сялідзінны дом”. У 2023 годзе плануецца рамонтныя і рэстаўрацыйныя работы на пяці аб’ектах гісторыка-культурнай спадчыны, у тым ліку на двух аб’ектах, што не выкарыстоўваюцца: будынак шмывы ў горадзе Валожыне і гандлёвыя рады ў горадзе Нясвіжы. Правядзенне рамонтна-рэстаўрацыйных і аднаўленчых работ на такіх аб’ектах патрабуе вельмі значных фінансавых затрат, што абцяжарвае пошук інвестыцыяў. Таму за мінулы год апрацаваны алгарытм уцягвання ў турыстычнае абарчэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей, рэалізаваны ў Валожынінскім, Мядзельскім і Клецкім раёнах. У 2023 годзе запланавана арганізацыя яшчэ сямі новых турыстычных маршрутаў з уключэннем у іх помнікаў архітэктуры, якія не выкарыстоўваюцца, у Капыльскім, Вілейскім, Уздзенскім, Чэрвеньскім, Барысаўскім, Смалявіцкім і Лагойскім раёнах.

Аналіз магчымасцей дасягнення задач, замацаваных Дзяржаўнай праграмай, усімі тыпамі ўстаноў культуры паказваў, што выкананне праграмных значэнняў дзейнасці музеяў і бібліятэк не выклікае сумненняў. Кадровая і рэсурсная база гэтых устаноў дазваляе выконваць пастаўленыя задачы ў частцы ра-чунні ўстаноў культуры і штатнай колькасці работнікаў сферы культуры сярэдняспісавая колькасць павялічылася, гэта дало магчымасць

фонду бібліятэк дае магчымасць абнаўляць скарбніцы штогод. 2022-і аб’яўлены годам гістарычнай паліці, надаў імпульс музейным устано-вам у афармленні новых экспазіцый, асабліва цікавасць выклікалі ў насельніцтва выставы, прысвечаныя генацыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Колькасць наведванняў музеяў Мінскай вобласці за год павялічылася амаль у паўтара разу.

У выкананні паказчыкаў Дзяржаўнай праграмы клубнымі ўстановамі ёсць шэраг фактараў, якія ўплываюць на зніжэнне аб’ёму рэсурсаў для дасягнення планавых значэнняў, звязаных з наступствамі атрымліваюцца. Разам з тым фактычны паказчык па наведвальніцкіх клубных мерапрыемстваў у Мінскай вобласці ў 2022 годзе склаў 147,3 % да ўзроўню 2021 года дзякуючы па-вышэнню інтэнсіўнасці мерапры-емстваў у сярэднім на адну устано-ву са 187 да 227 творчых праектаў на год; 2,5 % насельніцтва вобласці залучана клубнымі аб’яднаннямі за-мест запланаваных 2,4 %. Прыя-тэнна велькі колькасці людзей па ўстаноў культуры садзейнічаю папулярызаванні творчасці калекты-ваў праз рэспубліканскія, абласныя і раённыя святы, разнастайнасць відаў мерапрыемстваў, адкрывае новых устаноў, аб’яднанняў новых тыхаў.

Найважнейшай умовай, якая вы-значае павышэнне якасці выканан-ня Дзяржаўнай праграмы, з’яўля-ецца рэсурснае забеспячэнне. У Мінскай вобласці прымаюцца мэ-танакіраваныя меры па ўмацаван-ні матэрыяльна-тэхнічнай базы: па абнаўленні парку аўта транспарту, набыцці сучаснага абсталявання і музычных інструментаў. Пасля ка-пітальнага рамонтна і рэканструкц-ы ўведзена ў эксплуатацыю чатыры ўстановы культуры, якія не выка-рыстоўваліся доўгі час, у Стоўбых, Маладзечне і Беразіне.

Такім чынам, можна зрабіць вы-снова, што ў рэалізацыі мерапры-емстваў Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2021—2025 гады шмат складнікаў і фактараў, якія ўплываюць на дасягненне перамогі і Дню Незалежнасці Рэ-спублікі Беларусь, Нацыянальны фестываль беларускай песні і па-эзіі “Маладзечна”, фестываль-кір-маш працаўніцкай вёскі “Дажынікі” і іншыя. Новай сістэмнай формай выставачна-забаўляльнай і асвет-

ніцкай дзейнасці стала прэзентацыя новай працы летняга перыяду дася-гненняў у сфэры рэгіянальнай палі-ці Мінскай вобласці ў Мемарыяль-ным комплексе “Курган Славы”. Колькасць наведвальнікаў аэрына-ецца ў 50 тых чалавек. Аналагічныя мерапрыемствы праводзяцца ў ра-ённых цэнтрах і сельскай мясцовас-ці.

Па нашых ацэнках, святы на ад-крытых пляцоўках склалі ўсяго 3 % ад агульнай колькасці мерапры-емстваў, але іх наведвала практычна столькі ж людзей, колькі і стацы-янарныя імпрэзы на працягу ўся-го года. Таму магчыма вывучыць значэнняў, звязаных з наступства-мі атрымліваюцца. Разам з тым фак-тычны паказчык па наведвальніцкіх клубных мерапрыемстваў у Мінскай вобласці ў 2022 годзе склаў 147,3 % да ўзроўню 2021 года дзякуючы па-вышэнню інтэнсіўнасці мерапры-емстваў у сярэднім на адну устано-ву са 187 да 227 творчых праектаў на год; 2,5 % насельніцтва вобласці залучана клубнымі аб’яднаннямі за-мест запланаваных 2,4 %. Прыя-тэнна велькі колькасці людзей па ўстаноў культуры садзейнічаю папулярызаванні творчасці калекты-ваў праз рэспубліканскія, абласныя і раённыя святы, разнастайнасць відаў мерапрыемстваў, адкрывае новых устаноў, аб’яднанняў новых тыхаў.

Найважнейшай умовай, якая вы-значае павышэнне якасці выканан-ня Дзяржаўнай праграмы, з’яўля-ецца рэсурснае забеспячэнне. У Мінскай вобласці прымаюцца мэ-танакіраваныя меры па ўмацаван-ні матэрыяльна-тэхнічнай базы: па абнаўленні парку аўта транспарту, набыцці сучаснага абсталявання і музычных інструментаў. Пасля ка-пітальнага рамонтна і рэканструкц-ы ўведзена ў эксплуатацыю чатыры ўстановы культуры, якія не выка-рыстоўваліся доўгі час, у Стоўбых, Маладзечне і Беразіне.

Такім чынам, можна зрабіць вы-снова, што ў рэалізацыі мерапры-емстваў Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2021—2025 гады шмат складнікаў і фактараў, якія ўплываюць на дасягненне перамогі і Дню Незалежнасці Рэ-спублікі Беларусь, Нацыянальны фестываль беларускай песні і па-эзіі “Маладзечна”, фестываль-кір-маш працаўніцкай вёскі “Дажынікі” і іншыя. Новай сістэмнай формай выставачна-забаўляльнай і асвет-

Новы кінатэатр у Стоўбых

Новы механізм фінансавання

З выступлення дырэктара Маладзёжнага тэатра эстрады Сяргея Мядзведзева

— У 2022 годзе адбыліся прэм’еры шасці пастановак, акрамя таго, тэатр арганізаваў некалькі маштабных мерапры-емстваў у Палацы Рэспублікі. Вядлікай часткай працы калек-тываў у 2022-м сталі гастролі. У рамках плана гастрольна-канцэртнай дзейнасці зладжа-ны 33 гастрольныя мерапры-емствы ў рэгіянальнай краіны.

Для нарошчвання пазабю-джэтных сродкаў зроблены канкрэтныя крокі, сярэд якіх — пашырэнне арганізацыі клубнай дзейнасці на плат-най аснове. У тэатры працу-юць студыя сучаснага танца, танцавальная і вакальная сту-дыя для дзяцей, дзіцячая ха-рэаграфічная студыя. Адкрыта новая студыя аэрыі і сіпа-вой нагрукі. Заняткі ў гэтых

структурах праводзяць супра-цоўнікі тэатра, таму ад напаў-нення майстэрняў удзельні-камі і якасці паслуг залежыць памер заробатнай платы.

Адной з крыніц пазабю-джэтных даходаў з’яўляецца прадстаўленне ў аэрыду па-мадэраванага тэатра, сярэд якіх — канцэртная зала са светлавым і гукавым абста-ляваннем, таксама магчыма арандаваць малую і вялікую харэаграфічную залу, фая і студыю тукзаіпаі. Вядзена работа з гледацтвам, уакана-ляецца маркетынгава дзей-насць аснове сучаснага танца, танцавальная і вакальная сту-дыя для дзяцей, дзіцячая ха-рэаграфічная студыя. Адкрыта новая студыя аэрыі і сіпа-вой нагрукі. Заняткі ў гэтых

Дадатковыя захады

З выступлення рэктара Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Міхаіла Баразны

— У структуры даходаў акадэ-міі даходы ад экспарту паслуг за 2022 год складалі 63 %. Сёна-та па ўстаноў навуковай 134 замежных студэнтаў. На жаль, у мінулым годзе ўпершыню не быў выкананы паказчык па экспарте паслуг, што выклікала атокам студэнтаў-замежнікаў. Для пав-лічэння экспарту паслуг прыма-

юцца дадатковыя захады і выка-рыстоўваюцца алгортнавыя магчымасці, такія як выпуск ма-та па ўстаноў навуковай 134 замежных студэнтаў. На жаль, у мінулым годзе ўпершыню не быў выкананы паказчык па экспарте паслуг, што выклікала атокам студэнтаў-замежнікаў. Для пав-лічэння экспарту паслуг прыма-

Развіццё дадатковых паслуг

З выступлення генеральнага дырэктара КУП “Гроднааблкінавідэапракат” Юрыя Аляксея

— Адным з найважнейшых на-прамкаў дзейнасці кінапракатнага прадпрыемства была і застаецца да-маністрацыя фільмаў. На сёння тэх-нічнае абсталяванне нашых кінатэ-атраў дае магчымасць арганізаваць паказ прэм’ер у адзін дзень з сувет-нымі пракатам. Але разам з тым падзеі апошніх гадоў (пандэмія COVID-19, санкцыі) яшчэ раз пацвярджаюць неабходнасць развіцця дадатковых відаў паслуг.

Наша ўстанова сканізавала ўсе намаганні на развіцці дадат-ковых відаў дзейнасці. Аб’ём кінапа-ку знізіўся больш чым у тры разы ў 2022-м у адносінах да 2019 года, а даходы ад дадатковых паслуг змен-шыліся на чэрць. Прадпрыемства паспрабавала вырашыць крывую прыбыткаў ад кінапаказу пазабю-джэтнымі даходамі.

Так, у 2022 годзе ў структуры да-ходаў асноўны від дзейнасці склаў 25 %. Аднак у студзені 2023 года да-маністрацыя двух касавых фільмаў “Аватар: Шлях валь” (вытворчасці ЗША) і “Чабурашка” (вытворчасці Расійскай Федэрацыі) кардыналь-на змяніла сітуацыю з кінапаказам. Іто ўздельная вага вырасла з 25 % да 46 %. Даходы ад кінапаказу на душу насельніцтва на Гродзенскай вобласці склалі 1 рубель 38 копеек.

Калі ж кажаць у цэлым аб працы ўстаноў, то развіццё пазабюджэ-тнай дзейнасці дазволіла кінапра-прыемствам вобласці аказаць паслугі ў памеры 3 рублі 96 копеек на душу насельніцтва ў 2022 годзе. Асноўны даход па Гродзенскай вобласці атры-маны кінатэатрамі горада Гродна, а гэта — 78,6 %, чатырма раённымі кінавідэаабслугоўванні прадпрыемства-мі вылучана 17,4 %, 13 сектарами па кінавідэаабслугоўванні пры аддзелах культуры райвыканкамаў — 4 %.

Уздельная вага камаб’юджэтных даходаў арганізацыі кінамаста-графіі Гродзенскай вобласці за 2022 год склаў 27,3 % ад агульнага аб’ёму па-пазабюджэтных даходаў абласных ар-ганізацыі кінамастаграфіі рэспублікі. А ўздельная вага даходаў ад дадат-ковых паслуг па Гродзенскай вобласці за 2022 год склаў 55,5 % агульнага аб’ёму даходаў ад дадатковых паслуг арганізацыі кінамастаграфіі рэспублікі. Аказанне дадатковых відаў па-слуг з’яўляецца прыбытковым. Узро-вень акупнасці склаў 104,9 % за 2022 год.

Аптымізацыя і рост даходаў ад да-датковых паслуг дазволілі павялічыць прадукцыйнасць працы за 2022 год да 1,53 тых рублёў на аднаго сярэ-няспісаванага работніка за месяц. Сярэдняспісавая колькасць у 2022 годзе склаў 175 чалавек, што на 15 менш, нагарфіі замежных мастагтраў і аспірантаў, зборнікаў навуко-вым канферэнцыям. Плануецца выданне навуковага часопіса на англійскай мове, які паспрыяе абароне аспірантамі кандыдацкіх дысертацый.

Культурна-дасугавыя паслугі ў наш час характарызуюцца высокім узроўнем канкурэнцыі. Для захавання пазіцыі і дасягнення лідар-ства наша прадпрыемства пастаянна развіваецца, асвойае перадавыя тэхналогіі, інвестуе ўласныя (паза-бюджэтыныя) сродкі ў рэканструк-цыю, малэрнізацыю, перабсталя-ванне кінатэатраў і новых паслугі.

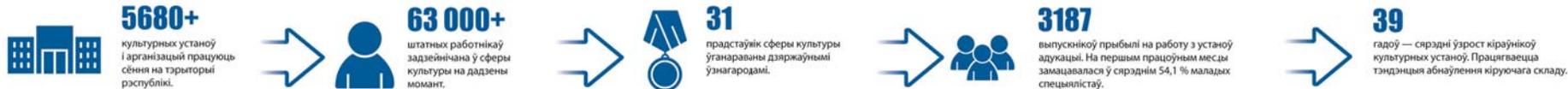
Так, у 2022 годзе прадпрыемства пачало аказваць наступныя віды па-слуг. Сумесна з Прэзідэнцкім спар-тыўным клубам у рамках рэспублі-канскага праекта “Смелы крок” пасля рамонтна аднавіў працу бай-боўскага клуб пры кінатэатры “Кас-трэчнік”, мы бачым перспектывы ў развіцці гэтага напрамку дзейнасці. З мэтай выканання даведзеных паказчыкаў па заробку сродкаў ад кінапаказу, а таксама з мэтай вы-канання сумеснага плана мерапры-емстваў па наведванні навучна-мі ўстаноў адукацыі тэматычных кінапаказу фільмаў на патрыятычную тэматыку ў 2022/2023 навуцаль-ным годзе Упраўленнем культуры і Галоўным упраўленнем адукацыі Гродзенскага аблвыканкама падпі-саны план-графік паказу фільмаў у кінатэатрах Гродзенскай вобласці з раскладам на кожны дзень. Пра-ведзеная работа дала магчымасць прыцягнуць 118,5 тых. арганіза-ваных гледачоў, што ў 3,2 разу больш, чым у 2021 годзе (37,2 тых чалавек). У клубе “Пушкін” у студзені бягу-ча года ўведзена новая паслуга — навучанне вакалу. Ужо зароблена 1000 рублёў.

У жніўні 2022 года была створана моладзевая творчая лабараторыя. У яе складзе — спецыялісты па вы-пуску анімацыйных фільмаў. Гэтыя стужкі можна будзе выкарыстоў-ваць на перааснаванні імпрэзах. Сёння на прадпрыемстве працуе 15 моладзых аніматараў.

Паводлячы вынікі, хачелася б сказаць, што развіццё дадатковых паслуг у існых умовах дало магчымасць не толькі захаваць рабочыя месцы, але і павялічыць заробатную плату нашым супрацоўнікам.

Культура ў лічбах

Кадровая палітыка

Адукацыя ў сферы культуры

Ва ўстановах з'яўляюцца новыя спецыялізацыі, якія адпавядаюць часу, усе арганізацыі дасягнулі кантрольных лічбаў прыёму на навучанне. Нашы студэнты добра правялі сябе на Дальфійскіх гульнях — спаборніцтве маладых дзячэй мастацтваў, што праходзіла ў Душэбэ. Беларусы заваявалі на конкурсе адзін залаты, пяць сярэбраных і адзін бронзавы медаль.

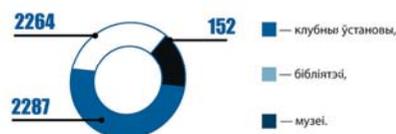

Мемарыяльны музей Героя Савецкага Саюза К. С. Заслонова

Ваенна-гістарычны комплекс "Партызанская крэпка"

Культурна-асветніцкія ўстановы

65 000 навучэнцаў змаглі наведаць беларускі музей бясплатна дзякуючы дамоў, падпісанай міністэрствам адукацыі і культуры ў верасні.

80 музеяў Рэспублікі Беларусь і 12 музеяў Расійскай Федэрацыі паўдзельнічалі ў Нацыянальным форуме "Музеі Беларусі".

Адчынілі дзверы адноўлены Мемарыяльны музей Героя Савецкага Саюза К. С. Заслонова ў Оршы. Пад Гомелем рэканструяваны ваенна-гістарычны комплекс "Партызанская крэпка". У Барысаўскім раёне створана экспазіцыя "Канцлагер «Бяроза-Картузкая» 1934—1939 гг.", а ў Слуцкім краязнаўчым музеі — экспазіцыя, прысвечаная буйным гістарычным падзеям краю.

53 000

мерапрыемстваў праведзена ўстановамі культуры ў рэспубліцы. У працы бібліятэк і клубаў усё часцей выкарыстоўваюцца нестачынарныя (мабільныя) формы абслугоўвання. Працягваецца стварэнне аўтаматызаванай сістэмы "Электронная бібліятэка", павялічваецца колькасць віртуальных наведванняў арганізацый.

Гісторыка-культурная спадчына

5652 матэрыяльная і нематэрыяльная элементы ўтрымлівае Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі.

5 нашых элементаў ужо значацца у Рэпрэзэнтатыўным спісе нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва UNESCO. Летась у гэты рэстр унесена традыцыя беларускага саломаліцення.

54 гісторыка-культурныя каштоўнасці адрастаўраны ў мінулым годзе. 15 новых аб'ектаў па'рапіла ў спіс матэрыяльнай і нематэрыяльнай спадчыны Беларусі.

Беларуская традыцыя саломаліцення

Косаўскі палацава-паркавы ансамбль

Прафесійнае мастацтва і кінематаграфія

11 фільмаў завершана за мінулы год Нацыянальнай кінастудыяй "Беларусьфільм" і нездзяржаўнымі вытворцамі.

31,75 мільёна рублёў зарабіла дзяржаўная сетка кінапракату. Павялічылася доля сеансаў з паказам беларускіх фільмаў.

Тэатральна-вдвоўнічныя арганізацыі ў 2022 годзе забяспечылі рост вытворчых паказчыкаў, перавыканушы план. Вялікая ўвага была нададзена гістарычным і ваенна-патрыятычным спектаклям і санейным праграмам, з'явіліся новыя пастаноўкі па творах класікаў беларускай літаратуры.

былі калегіум сзўітаў у аг. Юравічы

Стары замак у Гродне

Сацыяльна-эканамічнае развіццё

120,6 % да ўзроўню 2021 года склаў рост даходаў ад пазабюджэтай дзейнасці арганізацый сферы культуры.

Міжнароднае супрацоўніцтва

У мінулым годзе Дні беларускай культуры прайшлі ў Расіі, Казахстане, Кітаі. Узрасла цікавасць усходніх суседзяў да нашых нацыянальных традыцый. На сумеснім пасяджэнні калегій Міністэрства культуры Беларусі і Міністэрства культуры Расіі падпісаны план міжведамаснага супрацоўніцтва на 2022—2024 гады, напоўнены новымі супольнымі праектамі.

Правое рэгуляванне

126 змен ў 257 артыкулаў Кодэкса аб культуры Рэспублікі Беларусь было ўнесена.

Карэктывы закралі перамяшчэнне культурных каштоўнасцей, ахову гісторыка-культурнай спадчыны, арганізацыю і правядзенне культурных мерапрыемстваў. Таксама ў Кодэкс дадзены паняцці аддаленага карыстальніка бібліятэкі і аддаленага наведвальніка. Усе гэтыя папраўкі адлюстраваны ў Законе Рэспублікі Беларусь ад 21 чэрвеня 2022 г. № 201-3 "Аб змяненні законаў па пытаннях культуры".

Узнагароды для найлепшых

За шматгадовую плённую працу і значны ўклад у развіццё нацыянальнай культуры **Ганаровай Правадзіцэ Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь** узнагароджаны рэжысёр народнага тэатра, тэатральны гумар «Капыльскія пашы» Капыльскага раённага цэнтру культуры **Любоў Галубовіч**, дырэктар музея «Замкавы комплекс «Мір»» **Аляксандр Лойка** і вядучы майстар сцэны Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы **Уладзімір Рагаўноў**.

За шматгадовую добрасуменную працу, паспяхова ўдзел у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных конкурсах, значны ўклад у развіццё беларускага харэаграфічнага мастацтва **Падзякай Прэм'ер-міністра** ўганараваны Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь узорны ансамбль танца «Лялечкі» **Абухаўскага** цэнтру культуры **Гродзенскага** раённага культурна-інфармацыйнага цэнтру (кіраўнік — **Ташцяна Урбановіч**).

Па выніках рэспубліканскага конкурсу на найлепшую работу ў сферы культуры **сярод** упраўленняў культуры **дыплама III ступені і грашовай прэміі ў памеры 50 базавых велічынь** — **Упраўленне культуры Віцебскага** абласнога выканаўчага камітэта, **дыплама I ступені і грашовай прэміі ў памеры 100 базавых велічынь** — **Упраўленне культуры Гродзенскага** абласнога выканаўчага камітэта.

Ігар Сергянец узнагароджае Аляксандра Лойку

Ташцяна Урбановіч атрымала узнагароду з рук Ігара Петрышышкі

Анатолій Маркевіч уручае дыплом Кацярыне Дулавай

За шматгадовую плённую працу і значны ўклад у развіццё нацыянальнай культуры **Падзякай кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь** абвешчана загалочку сектара абслугоўвання дзіцячага чытача **Мядзельскай** цэнтральнай раённай бібліятэкі імя **Максіма Танка** **Святлана Кайко**, генеральнаму дырэктару камунальнага ўнітарнага прадпрыемства «Гомельскінавідапракат» **Аляксандра Лаўрыненку** і настаўніку па класе скрыпкі **Гродзенскай** дзіцячай музычнай школы **мастатваў № 1 імя Ю. У. Семянкі Наталлі Ткачовай**.

За значны асабісты ўклад у развіццё беларускай культуры **ды** мастацтва **нагрудным** знакам **Міністэрства культуры «За ўклад у развіццё культуры Беларусі»** **узнагароджаны** загалочку юнацкага аддзела **Магілёўскай** абласной бібліятэкі імя **У. І. Леніна** **Марына Елісеева**, дырэктар **Віцебскага** абласнога металычнага цэнтру народнай творчасці **Кацярына Лабука** і дырэктар **Мінскага** дзяржаўнага музычнага каледжа імя **М. І. Глінкі** **Аляксей Снітко**.

З падпарадкаваных Міністэрству культуры арганізацый **дыпламам і грашовай прэміяй у памеры 50 базавых велічынь** **сярод** тэатральна-відовішчных арганізацый, якія маюць уласную сцэнічную пляцоўку, **узнагароджаны** ансамбль «**Песняры**» **сярод** культурна-асветніцкіх устаноў — **Рэспубліканскі** цэнтр нацыянальнай культуры **а** **сярод** устаноў адукацыі — **Беларускі** дзяржаўны **уні**версітэт культуры і мастацтваў.

За высокі прафесіяналізм і значны асабісты ўклад у развіццё і папулярызацыю нацыянальнай культуры **Ганаровую** грамаду **Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь** атрымала начальнік **Галоўнага** Упраўлення культуры **Мінскага** абласнога выканаўчага камітэта **Аля Шахоўска**.

За шматгадовую плённую працу, высокі прафесіяналізм, значны асабісты ўклад у развіццё нацыянальнай культуры **Падзякай Прэм'ер-міністра** ўсталяваўся дырэктар **Гомельскага** дзяржаўнага каледжа мастацтваў імя **Н. Ф. Скалаўскага** **Ташцяна Пузырэнка**.

Міністр культуры Анатолій Маркевіч падчас урачыстай цырымоніі узнагароджання

Пераможцы конкурсу патрыятычных праектаў

Па выніках рэспубліканскага конкурсу культурных праектаў патрыятычнай тэматыкі 2022 года ў намінацыі «**Найлепшы спектакль тэатра драмы**» перамог **Рэспубліканскі** тэатр **беларускай драматургіі** са спектаклем «**Альпійская балада**», а ў намінацыі «**Найлепшы спектакль тэатра лялек**» — **Брэсцкі** тэатр **лялек** з пастаўнай «**Жыццё**».

У намінацыі «**Найлепшы твор жыццяпісу**» ўзла верх **Святлана Жыгімонт** з серыяй карцін «**Супрацьстаянне**». У намінацыі «**Найлепшы твор графікі**» — **Усевалад Швайба** з серыяй работ «**Хатынь**». У намінацыі «**Найлепшы твор манументальнага, манументальна-дэкаратыва**нага мастацтва» — калектыў аўтару ў складзе мастакоў-манументалістаў **Глеба Отчыка**, **Уладзіміра Зяліко**, **Васіля Зянько**, **Андрэя Пяткевіча** і **Аляксандра Некрашэвіча** з манументальна-дэкаратывым рашэннем **Старога замка ў Гродне**. У намінацыі «**Найлепшы твор скульптуры**» **узнагароджана** прусьдзяна дацэнт кафедры скульптуры **Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў** **Кацярына Кашчэвіч** з помнік **Івану Шаміжніку ў Добрушы**.

У намінацыі «**Найлепшы твор музычнага мастацтва**» **узнагароджана** **Беларуская дзяржаўная філармонія** за канцэртную праграму рэспубліканскай культуры-масавай акадэміі «**Вахта памяці**», у секцыі «**Найлепшая канцэртная праграма ў сферы эстраднага мастацтва**» — **Беларускі** дзяржаўны ансамбль «**Песняры**» за праграму «**Прысвячэнне Песняру**», а ў секцыі «**Найлепшая канцэртная праграма ў сферы харэаграфічнага мастацтва**» — **Дзяржаўны** акадэмічны ансамбль **танца Беларусі** за праграму «**Вечны рух: са** скарбонкі беларускай народнай харэаграфіі».

У намінацыі «**Найлепшы твор мастацтва**» **узнагароджана** **Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў** за праграму «**Памяццю жывыя**».

У секцыі «**Найлепшая канцэртная праграма ў сферы музычнага мастацтва**» **узнагароджана** **Беларуская дзяржаўная філармонія** за канцэртную праграму рэспубліканскай культуры-масавай акадэміі «**Вахта памяці**», у секцыі «**Найлепшая канцэртная праграма ў сферы эстраднага мастацтва**» — **Беларускі** дзяржаўны ансамбль «**Песняры**» за праграму «**Прысвячэнне Песняру**», а ў секцыі «**Найлепшая канцэртная праграма ў сферы харэаграфічнага мастацтва**» — **Дзяржаўны** акадэмічны ансамбль **танца Беларусі** за праграму «**Вечны рух: са** скарбонкі беларускай народнай харэаграфіі».

У намінацыі «**Найлепшы твор скульптуры**» **узнагароджана** прусьдзяна дацэнт кафедры скульптуры **Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў** **Кацярына Кашчэвіч** з помнік **Івану Шаміжніку ў Добрушы**.

У секцыі «**Найлепшы твор мастацтва**» **узнагароджана** **Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў** за праграму «**Памяццю жывыя**».

У намінацыі «**Найлепшы твор мастацтва**» **узнагароджана** **Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў** за праграму «**Памяццю жывыя**».

Найлепшым кіно ў ігравой форме прызнаны «**Падары**» **Нацыянальнай акадэміі «Беларусьфільм»**, а самай удачай анімацыйнай стужкай — карціну «**Мая Беларусь**» **экамультыстудыі «Мульці-культ»** **Рэчыцкага** экалага-культурнага цэнтру.

Трыумфам у намінацыі «**Найлепшая выстава народнага дэкаратыва-прыкладнага мастацтва, народных мастацкіх рамястваў**»

у намінацыі «**Найлепшы твор мастацтва**» **узнагароджана** **Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў** за праграму «**Памяццю жывыя**».

у намінацыі «**Найлепшы твор мастацтва**» **узнагароджана** **Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў** за праграму «**Памяццю жывыя**».

Святы, якія аб'ядноўваюць

— Усе нашы суайчынікі, якія хочаць прыхаць, дасягнуць зямлі, гэта будзе вельмі цікавы фестываль, — сказала яна. — **Рэгіён** прымуць **беларускі** **замежжа і** **пазнаёмляць** гэтай з **унікальнымі** **традыцыйнымі** **святкамі**.

Фестываль мастацтваў **беларускай** **свету** **прайдзе** **з 19 па 24 верасня**. У 2020-м падзею не праводзілі праз COVID-19. У 2017-м форум сабраў больш за 200 удзельнікаў з 19 краін. Сёння ў фестываль могуць паўдзельнічаць да 250 беларускіх замежжа. Гэта харэаграфічны і вакальны калектыў, літаратурны, мастацкі, майстры народнай творчасці. Кажацца вельмі прадстаўнічыя дэлегацыі.

Народных свят, вядомых свят і рэгіянальных брэндаў. Там запісаны дадчы, якія будуць адзначаць сёлета ў кожным рэгіёне краіны.

Па словах начальніка аддзела, у календары народных свят захаваны прыродна-храналогічныя вяды продкаў. Гэтыя святы адлюстроўваюць светалогію, маральныя каштоўнасці, ідэалы беларусаў, якія выдзіліся ў пранізе развіцця нашага грамадства.

— Народныя святы звязваюць нас сакральным сэнсам, іх разуменне з'яўляецца адным з асноўных фактараў **непадзелнасці** **беларускага** **грамадства**, — палісмавала **Святлана Каржук**. — **Абласныя** **ж** **цэнтры** **народнай** **творчасці** **у** **несным** **спосабе** **інтэраакцыі** **з** **раённым** **дапамогаю** **захоўваюць** **традыцыі**, **якія** **зарадзіліся** **у** **розных** **кутках** **краіны**.

На Гомельшчыне сёлета пройдуць два рэспубліканскія фестывалі — фальклорнага мастацтва «**Берагіня**»

IV Фестываль мастацтваў **беларускай** **свету** **прайдзе** **з 19 па 24 верасня**. Пра гэта па прэс-канферэнцыі «**Традыцыі аб'ядноўваюць**». **Як** **беларусы** **адзначаюць** **народныя** **святы**? **паведамляе** **начальнік** **аддзела** **народнай** **творчасці** **Рэспубліканскага** **цэнтру** **нацыянальных** **культуры** **Святлана Каржук**.

Урачыстае адкрыццё культурнай сталіцы 2023 года ў Слуцку адбылося 24 лютага. Цырымонія прайшла ў гарадскім Палацы культуры, каля якога разгарнуўся вялікі кірмаш з выставамі, майстар-класамі, рэканструкцыямі народных абрадаў.

Горад, дзе ткуць паясы

Случок упершыню згадваецца ў летапісе ў 1116 годзе і, па сутнасці, з'яўляецца адным з самых старажытных гарадоў Беларусі. Населены пункт заснаваны ў ІІ ст. Люды з'явіліся на гэтым месцы зячча ў 1-м тысячагоддзі да нашай эры, а да сёння дайшлі часткі гарадзшчых IX—XIII выкоў — Палац культуры і цыпер знаходзіцца акурат побач.

Давалася больш пра гісторыю горада можна, зазірнуўшы ў **Случкі** **краязнаўчы** **музей**, **створаны** **у 1952-м**. У 1966-м да 850-годдзя раённага цэнтру пад экспазіцыю і

фонды ўстаноў быў перададзены будынак дваранскага сходу — помнік архітэктуры канца XVIII веку. Таксама варта завітаць у **Музей гісторыі** **случкіх** **паясоў**. А ў фірменных крамах рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Случкі паясы», пры якім дзейнічае экспазіцыя, можна набыць розныя тэкільныя вырабы, прадметы з вышыўкай, шапкі, адзенне з ільну, беларускія нацыянальныя строі і нават аналагі знакамітых паясоў. **Антон РУДАК**

Ад Камісіі па прэміях Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі ў галіне літаратуры, мастацтва, журналістыкі і аматарскай творчасці*

Камісія па прэміях Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі разгледзела матэрыялы па работах, творах і кандыдатах, якія вылучаны на саісканне прафсаюзнай прэміі 2023 года, і паведамляе, што да ўдзелу ў конкурсе на саісканне прэміі дапушчаны:

ЗА ТВОРЫ ПРОЗЫ, ПАЗЭІІ І ДРАМАТУРГІІ (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Алена Абрамчык — за кнігу «Вабячы родныя творы» (Гродна: ЛіТАРЫ, 2022 г.).
2. Алена Запаснік — за творы для дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту ў кнігах «Падарунак чараўніка» (Гродна: ЮрСаПрынт, 2021 г.), «Клопат пра Матулю-Прыводу» (Гродна: ЮрСаПрынт, 2022 г.).
3. Алена Стэльмах — за кнігу «Навадасы: Дзяржынскі раён» (Мінск: Чатыры чвэрці, 2021 г.).
4. Дзяніс Тарасюк — за кнігу «В поисках души моего города» (Гродна: ЮрСаПрынт, 2021 г.).
5. Таццяна Яцук — за зборнік пазэіі «Алфавітная музыка слоў» (Мінск: Кнігазбор, 2020 г.).

ЗА МУЗЫЧНЫЯ ТВОРЫ, КАНЦЭРТНА-ВЫКАНАЛЬНІЦКУЮ ДЗЕЙСНАСЦЬ (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Андрэй Мітрошкін, кіраўнік народнай студыі эстрадных шоу-праграм Online Палаца культуры ААТ «Нафтан» — за цыкл музычных твораў «Это — Новополюцк!» (2019—2022 гг.).
2. Рамуальд Пармон, дырыжор народнага калектыву аддзела мастацкай творчасці ўпраўлення па справах культуры БНТУ — за актыўную работу па развіцці народнага мастацтва і аматарскай творчасці, выдатны творчыя дасягненні (2019—2022 гг.).
3. Кванцін Савец, прафесар кафедры фізічнай хіміі матэрыялаў і вытворчых тэхналогій ВА «Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт» — за зборнік музычных твораў «Песня в сердцах ветеранов» (2022 г.).
4. Валіяніна Хлян, педагог-арганізатор ДУА «Гульская санаторная школа-інтэрнат для дзяцей з саматычнай паталогіяй» — за музычны твор «Блакiтнавокая» (2022 г.).

ЗА РАБОТЫ Ў ГАЛІНЕ ТЭАТРАЛЬНАГА МАСТАЦТВА І КІНАМАСТАЦТВА (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Валерыя Арланава, Анастоль Голуб, Анастоль Шарпіцкі — выканаўцы галоўных роляў у спектаклі «Дядя Ваня» Тэатра-студыі кінаактэра РУП «Нацыянальная кінастудыя «Беларусьфільм»» (2021 г.).

ЗА ТВОРЫ ЖЫВАПІСУ, СКУЛЬПТУРЫ, ГРАФІКІ І ПРЫКЛАДНОГА МАСТАЦТВА (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Мікалай Аўчынінкіў, настаўнік выяўленчага мастацтва ДУА «Гімназія-каледж мастацтваў г. Маладзечна» — за серыю жывапісных работ «Помнікі архітэктуры і культуры Беларусі» (2019—2022 гг.).
2. Вераніка Віткоўская, дацэнт кафедры маляўніцтва, акварэлі і скульптуры архітэктурнага факультэта БНТУ — за цыкл карцін «Вёска Дамашаны» (2021 г.).
3. Андрэй Крылоў, член Беларускага саюза мастакоў, дырэктар ТАА «Правільны адпачынак» — за цыкл карцін «Колеры Беларусі».
4. Людміла Сінкевіч, кіраўнік гуртка аддзялення забеспячэння ДУ «Тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Браслаўскага раёна» — за карціну «Крыўда».

ЗА НАЙЛЕПШЫ ТВОР АБ ПРАФСАЮЗАХ (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Вячаслаў Шыла, Алена Бельская, Наталія Купрэйчык, Роберт Часнойч — за кнігу «Сіла ў адзінстве. 115 гадоў Беларускаму прафсаюзу работнікаў аховы здароўя» (Мінск: Беларусь, 2021 г.).
2. Ігар Ражкоў — гуканерапат ДУА «Цэнтр дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі г. Бабруйска» — за твор «Прафсаюзная сам'я» (2021 г.) і гімн «Віват, турэлі!» (2019 г.).

ЗА АКТЫЎНУЮ РАБОТУ ПА РАЗВІЦЦІ НАРОДНАГА МАСТАЦТВА І АМАТАРСКАЙ ТВОРЧАСЦІ ПРАЦОЎНЫХ (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Таццяна Тужык — дырэктар Палаца культуры і тэхнікі «Нафтанік» РУП «Вытворчасць аб'яднанне «Беларуснафта»», г. Рэчыца.

ЗА ВЫДАТНЫЯ ДАСЯГНЕННІ АМАТАРСКІХ КАЛЕКТЫВАЎ МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь народны ансамбль танца «Лявоніха» ДУ «Цэнтр культуры «Віцебск»».

2. Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь узорны ансамбль танца «Чабарок» УА «Мінскі дзяржаўны палац дзяцей і моладзі».
3. Народная вакальная студыя «Ступені» УА «Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. С. Пушкіна».
4. Народны вакальны ансамбль «Красны» ААТ «Пралтавары», г. Брэст.
5. Народны фальклорны ансамбль «Туэўшій шляхта» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.
6. Узорны дзіцячы хор «Вішанька» ДУА «Сярэдняй школа № 115 г. Мінска».

У ГАЛІНЕ ЖУРНАЛІСТЫКІ (АДНА ПРЭМІЯ):

1. Марына Аляксейчыкава (вядучы рэдактар аддзела рэкламы) — за публікацыі пра дзейнасць прафсаюзаў у абласной газеце «Магілёўскія ведамасці» і на сайце агенцтва (2021—2022 гг.).
2. Мікалай Мачэкін (аўтар праекта — галоўны рэдактар рэдакцыі газеты «Знамя юности») — за мультымедыійны канвергентны прасект «Герой Беларусі» (2020—2022 гг.).
3. Наталія Прыстаўка (Святлова) (загадчык аддзела літаратурнага рэдагавання) — за цыкл публікацый у газеце «Літаратура і мастацтва» пра нашых сучаснікаў, якія ствараюць мастацкі вобраз чалавека працы, узбагачаюць духоўнае жыццё і нацыянальную культуру (2019—2022 гг.).

Камісія звяртаецца з просьбай да творчых рэдактар літаратурна-асветніцкіх устаноў, прафсаюзных і грамадскіх арганізацый, калектываў прафсаюзаў і навучных устаноў, грамадзян рэспублікі правесці абмеркаванне кандыдатур на саісканне прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі 2023 года ў галіне літаратуры, мастацтва, журналістыкі і аматарскай творчасці.

Ваши прапановы, водгукі, заўвагі просім накіроўваць да 16 сакавіка 2023 г. па адрасе: Савет Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, Камісія па прэміях ФПБ (пакой 605), пр-т Пераможаў, 21, 220126, г. Мінск; тэл.: 8 017 3759630.

УНП 100626703

Сяброў многа не бывае. «К» яшчэ раз пераканалася ў гэтым, завітаўшы ў Іўеўскі раён Гродзенскай вобласці. Тут столькі знаёмых, а ў іх — безліч цікавінак, пра якія нельга не распавесці чытачам-калегам. Сёння згадаем бібліятэчныя практыкі ды арганізацыяныя падыходы да арганізацыі працы мясцовых рамеснікаў.

КАЛІ "А1" — У ДАПАМОГУ

Завіраўшы ў Іўеўскую раённую бібліятэку багата нагод. Не кажучы ўжо пра тое, што яе дырэктар Святлана Мірончык — чалавек вопытны і абазнаны ва ўсіх нюансах сваёй справы, які часам дапамагае кансультацыямі, напрыклад па развіцці ўдасканаленні дзейнасці аўтабібліятэкі Беларусі. Але ж лепш адзін раз пабачыць, чым сто разоў пачуць. Таму ганак галоўнай кніжнай скарбніцы Іўеўскага раёна я перастаю з думкай, што даведваюся яшчэ больш новага і цікавага.

І сапраўды, ва ўстанове ёсць на што паглядзець і што ўзяць на ўзбраенне. Як павялічыць план платных паслуг у раённай бібліятэцы? Вельмі проста — прыдумаць прапановы, якія будуць карыстацца попыткам у людзей. Так, сярэд запатрабаваных платных паслуг Іўеўскай кніжнай скарбніцы — друк зтытэтак на самаклейнай паперы. За ліст з 24 налэпак тут бяруць усяго два рублі. Але прапрымальнікам часам заказваюць да сотні падобных аркушаў, таму агульная сума выходзіць досыць вялікая.

— Справа ў тым, што раней нашым прыватнікам, бізнесменам, прапрымальнікам трэба было ехаць нават у Ліду ці ў Гродна, каб замовіць друк падобных зтытэтак, — тлумачыць Святлана Мірончык. — Мы сучаснава сарэнтаваліся, таму цяпер бізнесмены могуць атрымаць такую паслугу ў нас. І для іх, і для устаноў гэта вельмі выгадна.

Сярод незвычайных прапаноў — і падключэнне да мабільнага аператара. Бібліятэкі на сіле могуць дадуцьшы любога ахвотнага да сеткі «А1», беручы аднаразова плацеж — 5 рублёў — і пакладваю гэтую суму сабе. Карысць — навідавоку: высокай нам не трэба ездзіць у горад, каб падключыць тэлефон да аператара, а кніжныя скарбніцы атрымліваюць неабліга прыбытак. Як вядома, на адной выдачы кнігі кісераючы план платных паслуг выканаць цяжка, асабліва ў сельскай мясцовасці.

Супрацоўнікі аддзела рамёстваў і традыцыйнай культуры Іўеўскага цэнтру культуры і волынага часу

Як зарабіць на платных паслугах, або Цікавінкі саламяных тварэнняў

Вырабы мясцовых майстроў

"ФІШКІ", КНІЖКІ І... ФУРЦАВА

Яшчэ адной «фішкай» можна назваць музейную экспазіцыю бібліятэчнай справы, што размешчана на другім паверсе устаноў. Тут кожнаму ахвотнаму — дарэчы, таксама за плату — распавядуць, як зараджалася бібліятэчная справа на Іўеўшчыне, пакажыць старыя друкаркі ці пэры для пісьма, рэзкія і даўнія кнігі, аўтографы знакамітых людзей, што наведвалі бібліятэку (сярод гэтых асоб я са здзіўленнем і з гонарам заўважыў і супрацоўніка «К»).

Ёсць і кнігі з аўтографамі аічныхных літаратараў, і такі каштоўны экспанат, як Ганаровая грамата Міністэрства культуры СССР за подпісам тагачаснага кіраўніка ведамства Каірыяны Фурцавай. Гэтай уданароўды ў 1969 годзе ўсталяваны загалачны чыталыны залы Іўеўскай раённай бібліятэкі Марыя Гушча.

Сярод цікавінак і тое, што цягам апошніх 10 гадоў бібліятэкары выдалі кнігі «Іўе: гісторыя, падзеі, людзі», «Іўеўшчына літаратурная», «Я родом не из детства — из войны...» (пра

Музейная экспазіцыя бібліятэчнай справы заўсёды прыцягвае наведвальнікаў

Выданы бібліятэкараў Іўеўшчыны

мясцовы дом дзяцей-сірот) ды іншыя. Напісаны і гісторыі царкваў у Моране і Юрашсках, выпушчана работа «Помнікі драўлянага дойдства на тэрыторыі Іўеўскага раёна», рэгулярна выходзяць брашуры з серыі «Вяртаем забытыя імяны». Усё пералічанае — важкі складнік працы мясцовых бібліятэкараў, варты згадвання і самай высокай ацэнкі.

Да таго ж работнікі кніжнай скарбніцы распрацавалі інфармацыйны інтэр'ют-праект «Іўеўшчына ў легендах і папаяніях», праект «Беларускі чывер», што знаёміць наведвальнікаў з гісторыяй і культурай нашай краіны ды папулярныя родную мову і літаратуру. «Бібліятэка за шклом» — яшчэ адна ацметная творчая ініцыятыва, у рамках якой арганізаваны розныя экспазіцыі:

«Ад родных вытокаў» (пра гісторыю Іўя), «Вайны свецэнныя старонкі», «Зроблена ў СССР: чайны і кававы посуд»... Тутэйшыя бібліятэкары сапраўды ўражваюць шматграннай дзейнасцю! Але пра іншыя іх «прыдумкі» я сёння не распавяду...

САЛОМКА — УСПАМІНА ГАЛВА

...Бо ўвагі заслугоўваюць таксама Іўеўскія майстры. Пры мясцовым Цэнтры культуры і волынага часу не першы год працуе аддзел рамёстваў і традыцыйнай культуры. З загалачнай алдзела Ірыны Смірновай раю пазнаёміцца кожнаму, хто сюды завітае: гэсцей яна сустракае такой распеўнай і сакавітай гаворкай, так прыгожа і красамону распавядае пра майстроў Іўеўшчыны, што сыходзіць

нікому не захоўвацца. Як і мне. Але ж, на жаль, маршрутка на Мінск чакаць не збіралася. Таму толькі похпакам пазнаёміўся з супрацоўнікамі аддзела, з вырабамаі ды дасягненнямі.

— Мы далізм сустрэчы з мясцовымі ўмельцамі, прапагандуем традыцыйную культуру нашага рэгіёна, — дзеліцца Ірына Смірнова. — Далучыцца да народнай творчасці імкнёмся кожнага. Арганізуем майстар-класы рамеснікаў нават падчас розных нарад і семінараў.

Сама Ірына Рэгінальдаўна — майстар па саламяляценні, кіраўнік клуба майстроў «Скарбніца», з 2015 года — сябра Беларускага саюза майстроў народнай творчасці. Адае перавагу выбау кветкаў, кветкавых кампазіцый, капелюшоў, лялек і куфэркаў. Дарэчы, работы мясцовых рамеснікаў Веры Чурыіна і Зои Старасцінай адзначаны прэстыжнай на Гродзеншчыне прэміяй імя Аляксандра Дубко ў сферы культуры.

Акрамя саламяляцення, у раёне развіты вышыўка, дрэвапрацоўка, вышыванка. Традыцыйная ллятка мае рэгіянальны асаблівасці.

Праводзіцца тут і вялікая даследчая праца: майстры здолелі аднавіць некалькі аўтэнтчных Іўеўскіх касцюмаў. А яшчэ з выданнем часу ў аддзеле рамёстваў і традыцыйнай культуры дзейнічае грамадскі кансультацыйна-практычны цэнтр па стажыроўцы аматараў саламяляцення. Найлепшыя ўмельцы Іўеўшчыны дзеліцца ведамі, вучаць тварыць прыгожыя і вышыванасці. Цэнтр прапануе майстар-класы «Абярг», «Лялька-абярэг», «Павчок», «Званочак», «Кветка суверэнітая» ды іншыя. І, як кажуць адмыслоўцы, пералік паслуг будзе толькі павялічвацца.

Распавядаюць пра ўсе цікавінкі Іўеўскага аддзела рамёстваў і традыцыйнай культуры можна доўга. Але пакіну гэта для наступнай камандзіроўкі. Улетку, палясі памілднорнага Фэсту, абавязкова затрымаюся ў мястэчку наложга. І хай маршрутка ў Мінск едзе, закажу сабе іншую, вечаровую ці нават начную. З такімі ўлюбёнымі ў сваю справу, сваю прафэсію і сваё рамесства, людзьмі варты пагутарыць больш грунтоўна. У першую чаргу — каб наталіцца ролным, самабытным, спрадчечным — тым, што ў Іўеўскім раёне шануюць і бераліна захоўваюць, каб перадаць неацэнны скарб наступнаму пакаленню.

Юрыя ЧАРНЯК-Мінск — Іўеўскі Фота аўтара

“Таццянін дзень” Таццяны Карчажкінай

У Бабруйскім мастацкім музеі працуе выстава “Таццянін дзень” да 70-годдзя Таццяны Карчажкінай. У экспазіцыі — найлепшыя работы розных часоў і кар’іны апошніх гадоў, што адлюстроўваюць новыя ідэі і пачынанні майстра.

Таццяна Карчажкіна паслядоўна папулярызуе працу са скурай: праводзіць заняткі, шчодро дзеліцца вопытам і нават выдала кнігу.

У выяўленчым мастацтве Таццяна Сяргееўна Карчажкіна паўстае ў трох іпастасях: творца, мастацтвазнаўца, педагог. Прафесію пачала асвойваць у калёсій знакамій студыі Барыса Бяляева бабруйскага Дома піянераў, затым вучылася ў Мінскім мастацкім вучылішчы ў Альгерда Малишэўскага. Працягнула адукацыю ў Беларускам дзяржаўным тэатральна-мастацкім інстытуце (зараз — Акадэмія мастацтваў) па спецыяльнасці “Мастацтвазнаўства” на курсе Міхаіла Раманюка. На працягу ўсяго жыцця выкладала, займыла з цікавасцю і жаданнем працавала з дзецьмі.

Ужо больш за 30 гадоў мастачка робіць кар’іны са скуры. Радулярна — раз на пяць гадоў — ладзіць пераходныя выставы. Кожная з іх — чарговая ступень творчасці з арыгінальнымі працамі, свежай канцэпцыяй і новымі тэхнічнымі прыёмамі. Экспазіцыя “Таццянін дзень” стала своеасаблівым рэтраспектывай, якая дэманструе ўсё найбольш цікавае за “скураны” перыяд.

У ПАМКНЕННЯХ ДА УЗНЭСЛАГА

Ідэі работ унікаюць не сплантанна. Характар Таццяны Сяргееўны, дынамічнасць і глыбіня яе натурны праўляюцца ў назвах многіх абстрактных кампазіцый, перадаюць пачыненні аўтара да ўзнэслата, стачына адносіны да жыццёвых цяжкасцей, жаданне гаварыць пра сутнасць самых розных сур’ёзных паніццяў і з’яў, пра стасункі паміж людзьмі і духоўныя каштоўнасці.

Твор складаецца з многіх кампанентаў. Выяўленчай асновай будучай кампазіцыі можна стаць сплічненне выпадковых ліній-трацічын на самым матэрыяле: пшмы і дэфекты. Прапаміляюцца скрозь аўтарскае ўспрыманне, яны становяцца вытокам вобразаз, метафар і алегорыя. Часам пераходна нараджаецца ідэя, але рэалізаваць яе не заўсёды атрымліваецца адразу, таму задумаюцца быць адкладзена на нявызначаны тэрмін, пакуль не знойдзецца

пракладны матэрыял. Для творчасці Таццяны Карчажкінай характэрна серыйнасць, варыянтнасць ва ўваабленні ідэі, што натуральна для дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

ДЭФЕКТ — НА ШАСЦЕ?

Работа са скурай патрабуе ад аўтара цэлага арсенала тэхнічных прыёмаў, якія ўжываюцца майстрамі ДПМ і рамеснікамі, а таксама спецыфічных індывідуальных, выпрацаваных падчас шматгадовай практыкі. Асноўны метад тут — эксперымент. Скура як матэрыял прапануе асабліва малаўнічак, блізкаю да рэльефу. Выразнасць дэталей кампазіцыі адстаецца не толькі дзякуючы аб’ёму або колеру, але і фактурцы. Выкарыстоўваюцца рытмічныя гудкі і лятэральныя пшмы, звязаныя з аду і гэтае. Лінейная аснова кампазіцыі фарміруецца складамі скуры, заўсёды абтырываюцца натуральныя дэфекты. Таксама каштоўныя азначаныя адрозненні колеру. Для мастака шчасце, калі трапіліся блізка па тоне некавалкі скуры, але іцёлага і халоднага ашпення; падобнае спалучэнне надае твору вытанчанасць. Выяўленчая стрыманасць матэрыялу загалды вымушае задзейнічаць фантазію — як пры выбаце кар’іны, так і пры іх ўспрыманні.

ПОШКУ ПРАЗ ГАДЫ

У кожным перыядзе творчасці прыкметны поўны ідэіны і тэхнічныя асаблівасці. Асноўная тэма першага этапу (1992—1997) — скура і графіка. Найбольш удалая — серыя “Паэзія чорнага колеру” (1994) з чатырох работ (“Шлях учачы”, “Гіакацыяны псалом”, “Бар’ер” і “Мігунцы”), што адлюстроўваюць лірызм.

У кар’інах розных часоў выяўляецца і мастацтвазнаўчае мысленне аўтара. У 1996—1997 гадах Таццяна Карчажкіна стваряе шэраў партрэтаў, прысвечаных Мадэльінаў; прысвечаных Мадэльінаў; “Сым”, “Барока”, “Парыжынка”, “У творах працываюцца стачыненні мастацтва знаходзіцца мадэрнізм: лінейная аснова кампазіцыі, дэкальна каларыяныя пшмы, асаблівая формаўтварэнне, закрытасць вобразаз.

“Зямля пад белымі крыламі”, 2017 г.

“Бабіна лета”, 2023 г.

Для другога этапу (1998—2002) характэрны звароты да алегорыі і натуральнага шмат. Серыя найбольш прайма “Ружычкі рання” (1999). У працёмных пастэноўках таксама прасочваецца серыйнасць. Нашормоты дэкаратыўны, фон фарміруецца мнством прыгожых элементаў, цэнтр большасці кампазіцыі вызначаны парай бутэлькападобных форм, якія сімвалізуюць жаночы і мужчынскі пачаткі.

Асноўныя тэматыка-стыльыя пошкі перыяду 2002—2007 адбіліся ў новых графічных і эксперыментальных цыкл “Жывапіс у скуры”. Так з’яўляецца і кампазіцыя “Даждж сэрбранаы струны” (2002). У аснове — праца з матэрыялам светлых аліўкава-бэжавых тонаў цёплых і халодных ашпенняў. Серыю “Фрагменты” (2005) складоўца работы “Самнасам з восенню”, “Чыровныя вінаралнікі”, “Роздум”, “Аліз’юна”. Абстрактныя вобразы сфарміраваныя спалучэннем ашпення чырвонага і бронзы.

На выставе 2012-га найбольш прыкметнымі былі вяртаны на тэму “Чорнага квадрата” Малевіна. Чатыры работы аб’яднаны ў агульную кампазіцыю “Квадрат. Мінімум-максимум” (2012): “Рух”, “Зямля”, “Прастора”, “Спачыненне час”. У цыкле выяўляецца ўменне мастацкі знаходзіць асаблівасці з функцанальнымі катэгорыямі, можна сказаць — з фізікай Зямлі. Гульні з квадратам — тэматычная асно-

“Даждж сэрбранаы струны”, 2002 г.

ва серыі, якая характарызуецца мінімумам малаўнічакі, максімумам выразнасці.

Этап з 2012 да 2017 года — новы зварот да “жывапісу ў скуры”. Аўтар прыходзіць да знаёмых тэмы — “Серыя. Пору года” (2014). Каларыстычнае рапшэне будучага на суадносінах цёплых і халодных ашпенняў і кідкіх дэталей.

Дзве кампазіцыі названага перыяду, “Скрыпка дрыгты верасовай пусцячы” (2015) і “Зямля пад белымі крыламі” (2017), звернуты ў новы тэмы — вобраз роднай зямлі і паэтыка прозы ў. Караткевіч і акацінаў самабытнасць.

Таццяна Карчажкіна па-сласлоўна папулярызуе працу са скурай: праводзіць заняткі, рэспаміна майстра, была “першапачаткова зададзенасць тэмы”.

СВЕТЛАЕ СЕННЯ
Цяпер Таццяна Карчажкіна ўвабалець новыя ідэі, навеяныя ўнутраным станам або, як мастачка сама патлумачыла, **Гендаль БАГЛУЦІН**, старшы навуковы супрацоўнік Бабруйскага мастацкага музея і Фота аўтара

Міхаіл Фінберг

Дзімтрый Ціхановіч, Максім Расоха і Уладзімір Арлоў

Як заўсёды, як пры ім...

Частка I

Ужо чацвёрты дзясятк гадоў “АБ” — наш гонар, славеты “Аркестр Беларуска” — уадсакнальвае майстэрства, заваёвае новыя пляцоўкі, новых слухачоў, знаёміць нас з новымі творамі і выканаўцамі. Але вось адышоў у неварач мой таварыш ажно з 1960-х гадоў, стваральнік і нязменны кіраўнік “АБ” Міхаіл Якаўлевіч Фінберг, і адразу непакоі: хто ўзначаліць калектыв? Як спрацоўваць новы дырэктар і мастацкі кіраўнік?

ФІНБЕРГ = “АБ”

15—17 студзеня 2023 года ізноў я ў знаёмай зале клуба імя Дзяржынскага — у 34-ы раз на джазавым фестывалі. Дарчы, не пранусіць аніводнага Сёння форум ідзе пад назвай “XXXIV Музычны прэкт “Мінскі джаз”. Чыкаю, каб убачыць на сцэне, як у паўчмеры паблскаюць інструменты бэнда.

Але чыровная заслона... апушчана! Што за сёй?

Пакуль не пагашына ў зале святло, згадаю...

***

Каго толькі не слухалі мы ў межах джазавых фестывалаў, запалжаных Фінбергам!

Трыя Анатолія Шылькюпера, гурты Анатолія Крола, Даніла Крамера, Вадзіма Эйленкрыга; бэндзі: прыбалтаў, дзіцячы з Масквы, Георгія Гараніца; аркестр джазавай музыкі імя Алета Лундстрэма пад кіраўніцтвам Уладзіслава Калрэскага; вакальны квартэт “Масква-Транзіт” — усё ўжо не ўспомніць. У суправаджэнні “АБ” стывалі найлепшыя джазавыя вакалісты свету.

Але гадоўным, канешне ж, было пралэманстраваць майстэрства “АБ”. А яно, сведчу, расло ад фестывалаў да фестывалаў.

Што ж чакае аматараў джаза ў нашатэныя тры дні?

ФІНБЕРГ — РАСОХА — ЦІХАНОВІЧ

Фінберг не рыхтаваў замену на пасаду дырэктара.

Дзімтрый Ціхановіч, шаравого музыкант-духавы, 24 гады “дузіць” у “АБ”. Фінберг пакепіляў, калі Дзімтрый спрабаваў паўтраць на тэрыторыі дырктары “фокусы” бэнда-лідэра Валерыя Шарчына: “Што, студэнт, нахатаўся так? Такім жа спрабуйце стаць? Ну, давай, давай!”

І малалды трыбаць імкнуцца “даваць”; стаў пасля Шарчыны першай трыбой аркестра.

Узнагароды “АБ”. Заслужана!

Сёння ў кабінэце новага дырэктара Дзімтрый Ціхановіч ў куточку акуртан — ў стойцы блішчаць флогілегорн, трыба і карнет.

З шасці гадоў Дзімтрый вучыўся ў школе-інтэрнаце імя Ахрэмычкі. Там — дысцыпліна, самаарганізацыянасць. Там пачалі выяўляцца здольнасці лідара: музыкант удзельнічаў у КВЗ, быў вядучым канцэртаў, якія сам і ладзіў.

Затым дыплом, а пасля праслухоўвання майстра залічак Ціхановіч ў штат аркестра.

Дзімтрый сцільзіў побач са славетнымі, амаль што легендарнымі трыбаўцамі “АБ”: Валерыем Шарчынам, Уладзімірам Семенюком.

Але Фінберг іяччо ічаніў Дзімтрыйя як свая прыватную руку, як арганізатара: “Дзіма, абавязкова трыба... Дзіма, пракач... Дзіма, зраб... Дзіма, дамоўся... Дзіма, трымінава трыба...”

Словам, у выніку калектыв аднагалосна абраў дырэктарам Ціхановіча — свой чалавек.

***

Нічога новага для Дзімтрыя Пятровіча не было: гаспадарку “АБ” ён ведаў. Бачыў, як Фінберг пасля кожнага канцэрта стаў на апусцелай сцэне, пакуль не разманціруйць апошні станок, не змагаюць апошні кабэль ад мікрафонаў да ўзмацняльнікаў, не агрузіць апошні пулт; як майстра пасля джазавога фестывала сачыў позіыяй ноччу за фурай з загруканым абсталяваннем “АБ”, якая ледзь праіскаецца з двара клуба Дзяржынскага іхраз шэсны выязд на вуліцу: каб не абдараць сцэны, каб не памыць фуру.

Ва ўсё ўнікаць самому, усё самому правярць, кантрываваць.

Ведаў Дзімтрый іяччо шмат захадаў Фінберга.

Але іячпер да ведаў далівалася алказанасць.

Алказанасць адміністрацыйная — не пералічыць.

Але гадоўна алказанасць — за людзей.

Штат аркестра — каля 90 асоб — міні-філармонія! А гэта: 90 характараў, 90 лёсаў, 90 сем’яў, уршэне — 90 амбіцый.

***

Вялікая апора малалоду дырэктара — “спадчына”: гадоўны бухтатар

Рымас Кебрыцкі, Яўген Глебаў і Міхаіл Фінберг

Ніна Наройка. Яна ала з трыох аб’яднана “прыходзіць” адміністрацыі шчырка. Ёй Фінберг, толькі іяччо арганізаваўчыя “АБ”, даверыў весці складаныя фрагменты твора.

Праз некаторы час Максім Мікалайчыч наведваў мяне: яго запрасілі ў міністэрства і прапанавалі ўзяцца за мастацкае кіраванне аркестрам, дадавалі, што нішых прэтэндэнтаў на гэтую пасаду не было.

***

Але вось, уршэне, пачатак канцэрта. За заслонай грывуліць барабаны, загучала знаёмая музыка: Луіс Фірма — “Спявай, спявай, спявай!”. Неіка час заслона апушчана. Ага, значыць, пачынаюць не трашчыныя іа, ая некалі ў Эдзі Рознера!

Заслона разывалася па баках. Музыканты — амаль усё мне знаёмыя, ёсьць, канешне, “амаладжэнне”...

Толькі не з’явіўся пад аваяні і не павітае міхал Якаўлевіч. Не падніме пад апладысменты з першых радкоў ветэрана аркестра, з якіх прашаваў іяччо ў шчырку, першага заслужанага артыста ў “АБ”, трыбава-віртуоза Валерыя Шарчына... І абодва адшлілі ў вечнасць у 2021-м, адліз за аліным праз ніякія тры месяцы.

***

Так ішо — працягваецца традыцыйнае свята джаза! Ды як раней, як некалі: тры вечары запар “даём джаз”!

ФІНБЕРГ — ЦІХАНОВІЧ = РАСОХА

Фінберг не рыхтаваў замену на пасаду мастацкага кіраўніка.

Ледзь я дазнаўся пра скон Мішы, першы клопат быў пра лёс “АБ”: хто ўзначаліць? Зразумела, што суміячоння пасады дырэктара і мастацкага кіраўніка больш не будзе. Ну, кандыдата ў адміністрацыю прашаць не трыба. Але хто пасля аліку тэму ўскіне кіёчак, лаючы ўступ аркестру, хто “зашме” гучнае фінальнага акарда...

Ды ўвогуле — возьме кіраўніцтва? Мае-тан-кае!

Новы лідар павінен быць вельмі спрактыкаваны, з глыбокім веданнем класічнай і джазавай музыкі, мець вопыт кіравання калектывам розных прамакў і аб’ёмаў, карыстацца аўтарскімі і музычнымі колах, уршэне, быць мастацкім, аб’яўленчым і гледачоў.

Найблага разбіраюцца ў музычных колах Мінска, такога кандыдата ў лідара я прыгадаў толькі аднаго — Максіма Расоха.

Уладзімір Арлоў
Фота аўтара

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69,
тэл. касы: 8 0212 368387,
сайт: vitebsk-filby

- Канцэрт **Organo e Voce (6+)** — арган і вакал. **28 лютага а 19.00.**
- Канцэрт сімфанічнага аркестра Віцебскай абласной філармоніі **"Кінамікс" (6+)**. 2 сакавіка а 19.00.
- Прадстаўленне **"Залатое кур'яна" (2+)** у межах праекта "Філармонія — дзецям". 4 сакавіка аб 11.00.
- Канцэрт групы **"Чысты голас" (12+)**. 4 сакавіка а 17.00.

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabitel@mail.ru

- Камедыя ў 2 дзях **"Паўлінка" (12+)**. Галоўная сцэна. **25 лютага а 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзях **"Гараچه сэрца" (16+)**. Галоўная сцэна. **26 лютага а 19.00, 2 сакавіка а 19.00.**
- Трагікамедыя **"Апошні атракцыён" (16+)**. Прэм'ера. Галоўная сцэна. **28 лютага а 19.00, 5 сакавіка а 19.00.**
- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2 дзях **"Жаніцьба" (12+)**. Галоўная сцэна. **1 сакавіка а 19.00.**
- **Modern Culture View Fashion Week (0+)**. Галоўная сцэна. **4 сакавіка а 13.30, а 19.30.**

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Опера ў 2 дзях **"Рыгалега" (12+)**. **25 лютага а 18.00.**
- Рамантычны балет у 3 дзях **"Эсмеральда" (12+)**. **26 лютага а 18.00.**
- Канцэрт **"Усе рамансы Чайкоўскага. Вечар чацвёрты" (12+)**. **26 лютага а 18.30.**
- Опера ў 3 дзях **"Пікавая дама" (12+)**. **28 лютага а 19.00.**
- Балет у 3 дзях **"Рамза і Джульета" (12+)**. **1 сакавіка а 19.00, 3 сакавіка а 19.00.**
- Канцэрт **"Вясновае рандэву" (12+)**. **1 сакавіка а 19.30.**
- Опера ў 3 дзях **"Макбет" (16+)**. **2 сакавіка а 19.00.**
- Святочны канцэрт **"Без жанчын нельга жыць на свеце" (12+)**. **4 сакавіка а 18.00.**

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫ Ё БЕЛАРУСЬКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Жарт у 2 дзях паводле беларускай народнай казкі **"Піліпка і Ведзьма" (5+)**. **25 лютага аб 11.00.**
- Зусім верагоднае здарэнне ў 2 дзях **"Яшчэ раз пра Чырвоную Шапачку" (3+)**. **26 лютага аб 11.00.**
- Імпровізацыя ў 2 дзях **"Казкі пра казку" (6+)**. **4 сакавіка аб 11.00.**

УНП 300001869

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛЫ Ё МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"В. К. Бялыніцкі-Бірула і мастакі з яго кола"**, прысвечаная 150-годдзю з дня нараджэння жывапісца. **Да 26 лютага.**
- Выстава адной карціны Ігара Бархаткова, прымеркаваная да 65-годдзя з дня нараджэння мастака, **"Лецішча "Чайка"**. **Да 28 лютага.**
- Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва"**. Праводзіцца заўсёды. Падабраўшы на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)
Выдаецца з кастрычніка 1991 года.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".
Дырэктар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.
Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.
Рэдакцыйная газета "Культура":
Галоўны рэдактар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.
Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генэаўеўна.

Адкажны сакратар — Галіна МАЛІНОУСКАЯ.
Рэдактар аддзела — Яўген РАГІН.
Аглядальнікі рэдакцыі: Надзея БУНЦЕВІЧ, Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ілья СВІРЫН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, Дзміці ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.
Літаратурны рэдактар — Мацвей ЗАЙЦАЎ.

Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОУСКАЯ.
Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.
Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723.
Тэлефакс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адрас: 8 017 2860797.
* — матэрыял на правах рэкламы.
© "Культура", 2023.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнасю ім'я і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдчы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рупакісы не рэзінуюцца і не вяртаюцца. Меркаваны аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %). Рознічны кошт — па дамоўленасці. Папісання ў друк: 24.02.2023 а 18.00. Замова № 363. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавештва "Беларускі Дом друку"": 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Наклад 3055.

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧА". КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ ХІХ СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а,
тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава Марыны Капілавай **"Пункт гледжання". Да 3 сакавіка.**
- Экскурсія **"Шлях мастака Валерыя Ваньковіча"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія **"Сядзібы партрэт"**. Папярэдні запіс.

- **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль тэатра ценяў **"Шлях Завальня, або Беларусь у фантастычных абавіданнях. Белая сарочка"**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163 (аксусійнае бюро)

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Персанальная выстава Мікалая Аўчынікава **"Прыязненне"**, прымеркаваная да 70-годдзя з дня нараджэння мастака. У экспазіцыі — каля 40 твораў з майстэрні аўтара. **Да 5 сакавіка.**
- Выстава скульптуры і графікі Аляксандра Фінскага, прымеркаваная да 70-годдзя з дня нараджэння творцы. **Да 5 сакавіка.**
- Выстава **"Плады Зямлі"**, прысвечаная Году міру і стварэння. **Да 5 сакавіка.**
- Выстава **"Беларусь — Кітай. Супраціўства і сяброўства"**. **Да 12 сакавіка.**
- Рэтраспектыўная выстава

- **"Валерыя Шкаруба. In Memoriam"**. **Да 26 сакавіка.**
- Выставачны праект **"Леанід Шчамялёў. Да 100-годдзя з дня нараджэння"**. **Да 2 красавіка.**
- Фотавыстава **"Музыка душы — спадчына"**, прысвечаная 90-годдзю Беларускага саюза кампазітараў. **Да 2 красавіка.**
- Заняткі курса **"Філасофія з дзецьмі ў Мастацкім (наведвальнікі ад 7 да 10 гадоў)"**. **Да 9 сакавіка.**
- Экскурсіі: **"Якога колеру зіма?" (6+)**, **"Казкі Усходу" (10+)**, **"Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+)**, **"Пляч моу хаханья" (16+)**. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- **Палацавы ансамбль**
- Экспазіцыя сучасных мастацк Марыны Канавалавай і Алі Шкарадзёнак **"Выпадковае"**. Вялікая выставачная зала. **Да 18 красавіка.**
- Выстава **"Недзеяпрыметны зварот"**. Часовая экспазіцыя аўтарскіх лялек, прысвечаных пісьменнікам і паэтам XIX—XX стагоддзяў, ад сяброў Міжнароднай гільдыі майстроў (Санкт-Пецярбург). **Да 28 мая.**
- Выставачны праект **"Ператворэння ў попл. Генэцых Беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. У экспазіцыйнай зале першага пусковага комплексу.
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.

- **Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**
- Персанальная выстава твораў мастачкі Аліны Бароўскай **"Карункі мінулага"**. **Да 26 красавіка.**

- **Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**
- **Пастаянная экспазіцыя**
- **"Тарадское самакраванне ў Нясвіж ў XVIII — 1-й палове XIX стст."**
- **"Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі"**.
- **Калекцыя гадзіннікаў XIX—XX стст. "Культура часу"**. З фондаў музея-запаведніка.

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- **Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнў"** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- **Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнў"** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- **Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнў"** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- **Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнў"** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- **Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнў"** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

- **Мерапрыемствы**
- Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- **Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтная-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнў"** (група да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

Падабраўшы на сайце niasvizh.by.

УНП 60020720

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ё В. РАУБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён,
тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Праграма **"Каляды ў музеі"**. **Праводзіцца заўсёды.**

Працягласць — 2—2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377771

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- Тыздзень роднай мовы, прымеркаваны да Міжнароднага дня роднай мовы. **3 21 да 27 лютага.**
- Квэст **"Белы слон"**. **25 лютага а 13.30.**
- Выстава **"ARMATUS. Ваенна-гістарычныя рэканструкцыя даспехаў і зброі" (0+)**. Паўночны корпус. **Да 31 жніўня.**
- Аглядальнікі і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсіі для дзвюх **"Інтрыгі**

- **Купідона"**
- **"Сямейная квэст-экскурсія "Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейная заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ ў XVI ст."**, **"Плечы з каробкавай кафлі XVI—XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫИ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8,
тэл.: 8 017 2070792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая выстава **"Памяць народа святая"** — сумесны праект Пасольства Рэспублікі Узбекістан у Рэспубліцы Беларусь, агенцтва "Узурхій" Рэспублікі Узбекістан. **Да 5 красавіка.**
- Часовая экспазіцыя **"Мастакі пра вайну"**. Асноўны адрас складаюць 25 жывапісных палотнаў з фондаў музея.
- **Да 15 сакавіка.**
- Выстава **"Вызваленне Еўропы"** ў рамках міжнароднага праекта **"Тэрыторыя Перамогі"**, якая аб'ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і іншых краін.
- Часовая экспазіцыя **"Вызваленне Беларусі. Верасень 1943 — ліпень 1944 гг."** у філіяле музея — ВГК "Старая мяжа".

- **Анлайн-выстава "Трагедыя народаў"**.
- Часовая экспазіцыя **"У бялах за Айчыну. Дзейнасць спецгрупа НКВС — НКВД СССР — БССР на акупаванай тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. 1941 — 1944 гг."** у філіяле музея — ВГК "Старая мяжа".

У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіямі і без яе. **Даступныя аб'екты: "Сямейны", "Дзіцячы", "Для дарослых і старажытнасцяў"**. Падабраўшы на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНАГА МАСТАЦТВА Ё РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўторак — нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **"Штучны інтэлект: мастак ці машина?"**. **Да 26 сакавіка.**
- г. Мінск, вул. Няраскава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада — нядзеля з 12.00 да 20.00
- Выстава **"Плюс/мінус 100: народныя мастакі-юбіляры"**. **Да 19 сакавіка.**
- Выстава **"Джаз! Каты! Вясна!"**. **Да 26 сакавіка.**

УНП 192543414

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў па беларускае мастацтва і мову, паўдзельнічаць у штодзённых апытанках і прачытаць пра культурнае жыццё краіны. Далучайцеся!

Інфармацыю пра наяўнасць газеты ў кіёсках "Белсаюздрука" ў Мінску можна атрымаць па тэлефоне 8 017 2764542 з 9.00 да 17.00.

З пільганніам размяшчэння рэкламы звяртаецца па тэлефоне 8 017 2860797 або на электронную пошту reklama@kultura-info.by.